ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [*JULIANE KOKOTT*] SECINĀJUMI,
sniegti 2009. gada 17. septembrī[1]

Satura rādītājs

I — Ievads ..... I - 5957

II — Atbilstošās tiesību normas ..... I - 5958

A — Regula Nr. 1/2003 ..... I - 5958

B — Regula Nr. 773/2004 ..... I - 5959

III — Lietas fakti un administratīvais process ..... I - 5960

IV — Tiesvedība ..... I - 5963

V — Apelācijas pamatu vērtējums ..... I - 5964

A — Pirmais apelācijas pamats: materiālo tiesību jautājumi saistībā ar samērīguma principu ..... I - 5964

1) Sākotnējās piezīmes par samērīguma principa piemērojamību ..... I - 5965

2) Prasības attiecībā uz lēmumu par saistībām samērīgumu (pirmā apelācijas pamata pirmā daļa) ..... I - 5966

3) Lēmuma par saistībām samērīguma konkrēta pārbaude (pirmā apelācijas pamata otrā daļa) ..... I - 5969

a) Par Pirmās instances tiesas pārsniegtajām tiesas kontroles robežām .... I - 5970

i) Komisijas rīcības brīvības esamība ..... I - 5971

1 — Oriģinālvaloda — vācu.

ii) Pirmās instances tiesas neievērotā Komisijas diskrecionārā vara ..... I - 5972

b) Par pārējiem Komisijas kritikas punktiem par Pirmās instances tiesas īstenoto pieeju ..... I - 5976

i) Par apgalvoto "iepriekšējās izmeklēšanas piemērojamības sagrozīšanu" ..... I - 5976

ii) Par vienpusīgu *Alrosa* argumentu un interešu ņemšanu vērā ... I - 5977

iii) Par juridiski kļūdainu publikācijas kvalifikāciju atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 27. panta 4. punktam ..... I - 5978

iv) Par apgalvotajiem EKL 82. panta pārkāpumiem ..... I - 5980

— Par *De Beers* ražotāja statusa ignorēšanu ..... I - 5981

— Par pretendentu ļaunprātīgas rīcības izsolēs iespējamības ignorēšanu ..... I - 5982

B — Otrais apelācijas pamats: tiesības tikt uzklausītam administratīvā procesā .... I - 5984

1) Ievada jautājums — Vai otrais apelācijas pamats nav izmantojams? ..... I - 5984

2) Otrā apelācijas pamata izvērtējums ..... I - 5985

a) Par nepietiekamu pamatojumu (otrā apelācijas pamata pirmā daļa) ... I - 5985

b) Par principu *ne ultra petita* un par tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu (otrā apelācijas pamata otrā daļa) ..... I - 5986

i) Par principu *ne ultra petita* ..... I - 5986

ii) Par tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu ..... I - 5987

c) Par iespējama tiesību tikt uzklausītam pārkāpuma ietekmi uz Komisijas lēmumu (otrā apelācijas pamata ceturtā daļa) ..... I - 5989

d) Par *Alrosa* tiesību tikt uzklausītai piemērojamību (otrā apelācijas pamata trešā daļa) ..... I - 5990

i) Sākotnējās piezīmes ..... I - 5990

ii) Par Komisijas iebildumu ..... I - 5991

C — Starpsecinājumi ..... I - 5994

VI — *Alrosa* prasības pirmajā instancē vērtējums ..... I - 5994

A — Apstrīdētā lēmuma formālā likumība (pirmais prasības pamats) ..... I - 5994

1) *Alrosa* tiesības tikt uzklausītai ..... I - 5994

2) *Alrosa* tiesību tikt uzklausītai priekšmets ..... I - 5995

3) *Alrosa* tiesību tikt uzklausītai nepārkāpšana ..... I - 5997

B — Apstrīdētā lēmuma likumība pēc būtības (otrais un trešais prasības pamats) .... I - 5998

1) Par Regulas Nr. 1/2003 9. panta pārkāpumu (otrais prasības pamats) ..... I - 5999

a) Par tiesībām piedāvāt saistības atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 9. pantam ..... I - 5999

b) Par lēmuma par saistībām darbības ilguma ierobežošanu ..... I - 6000

c) Starpsecinājumi ..... I - 6000

2) Par EKL 82. panta, Regulas Nr. 1/2003 9. panta un līgumu slēgšanas brīvības un samērīguma principa pārkāpumu (trešais prasības pamats) ..... I - 6001

a) Par līgumu slēgšanas brīvību (trešā prasības pamata pirmā daļa) .... I - 6001

b) Par samērīgumu (trešā prasības pamata otrā daļa) ..... I - 6005

i) Par konkurences problēmas esamību ..... I - 6006

ii) Par *De Beers* individuālo saistību atbilstību un nepieciešamību I - 6007

iii) Par samērīgumu šaurākā izpratnē ..... I - 6008

iv) Par apgalvoto *Alrosa* diskrimināciju ..... I - 6008

v) Starpsecinājums ..... I - 6010

C — Starpsecinājums ..... I - 6010

VII — Par tiesāšanās izdevumiem ..... I - 6010

VIII — Secinājumi ..... I - 6011

I — Ievads

1. Kādas prasības izriet no samērīguma principa, ja Eiropas Komisija kā konkurences iestāde akceptē un paziņo par saistošām kāda uzņēmuma saistības [2], kas ietekmē cita uzņēmuma intereses? Šis jautājums, kam ir būtiska nozīme Eiropas konkurences tiesību attīstībā, ir izskatāmās apelācijas tiesvedības uzmanības centrā. No atbildes uz šo jautājumu ir atkarīgs, kāda ir jauno pilnvaru pieņemt lēmumus par saistību saistošo spēku, ko Komisijai piešķir Regulas (EK) Nr. 1/2003 [3] 9. pants, piemērojamība. Tiesas spriedums varētu attiekties arī uz citām konkurences tiesību jomām, proti, [valsts] atbalsta tiesībām un [uzņēmumu] koncentrāciju kontroli.

2. Šīs lietas pamatā ir saistības, kuras uzņēmums *De Beers* 2006. gadā uzņēmās pret Komisiju, lai novērstu no sevis pārmetumus par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu (EKL 82. pants). *De Beers* kā pasaulē vadošais uzņēmums darījumos ar dimantiem apņēmās turpmāk vairs nepirkt no *Alrosa*, otra lielākā dimantu ražotāja, neapstrādātus dimantus, kas nozīmēja ilggadējo darījuma attiecību starp abām uzņēmumu grupām beigšanos. Pieņemot lēmumu atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 9. pantam, Komisija paziņoja *De Beers SA*istības par saistošām [4]. *Alrosa* uzskata to par nesamērīgu pasākumu un turklāt tai esot liegtas tiesības tikt uzklausītai. Pirmās instances tiesā *Alrosa* panāca apstrīdētā lēmuma atcelšanu [5]. Savukārt Komisija par to ir iesniegusi šo apelācijas sūdzību.

3. Strīds starp Komisiju un *Alrosa* uzskatāmi parāda, cik sarežģīti var būt konkrētā gadījumā panākt taisnīgu līdzsvaru starp interesēm efektīvi īstenot konkurences tiesības un uzņēmumu individuālajām interesēm un turklāt ievērot gan to procesuālās tiesības, gan procesuālo ekonomiju.

2 — Vienkāršības labad turpmāk jēdziens "saistības" [*Zusagen*] tiks lietots kā sinonīms smagnējam apzīmējumam "obligātās saistības" [*Verpflichtungszusagen*].

3 — Padomes 2002. gada 16. decembra Regula (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.).

4 — Komisijas 2006. gada 22. februāra Lēmums 2006/520/EK par procesu saskaņā ar EK līguma 82. pantu un EEZ līguma 54. pantu (Lieta COMP/B-2/38.381 — *De Beers*), izziņots ar dokumenta numuru C(2006) 521 un apkopots OV L 205, 24. lpp.; turpmāk tekstā — "apstrīdētais lēmums".

5 — Pirmās instances tiesas 2007. gada 11. jūlija spriedums lietā T-170/06 *Alrosa*/Komisija (Krājums, II-2601. lpp., labots ar Pirmās instances tiesas 2007. gada 27. augusta rīkojumu), turpmāk tekstā arī — "pārsūdzētais spriedums" vai "Pirmās instances tiesas spriedums".

II — Atbilstošās tiesību normas

4. Šajā lietā atbilstošās tiesību normas ir gan EKL 82. pants un EEZ līguma 54. pants, gan dažādi Regulas (EK) Nr. 1/2003 un Regulas (EK) Nr. 773/2004 [6] noteikumi.

A — *Regula Nr. 1/2003*

5. Ar Regulu Nr. 1/2003, kas ir piemērojama no 2004. gada 1. maija [7], tika modernizētas procesuālās tiesības saistībā ar aizliegto vienošanos un paplašinātas Komisijas kā Kopienas konkurences iestādes pilnvaras.

6. Pie Komisijas jaunajām pilnvarām it īpaši ir pieskaitāms Regulas Nr. 1/2003 9. pants ar virsrakstu "Saistības", kas ir formulēts šādi:

"1. Ja Komisija plāno pieņemt lēmumu, ar ko pieprasa pārkāpšanas izbeigšanu, un ja attiecīgie uzņēmumi piedāvā uzņemties saistības, lai atbilstu prasībām, kuras tiem paudusi Komisija savā sākotnējā vērtējumā, Komisija var ar lēmumu atzīt šo saistību saistošo spēku attiecībā uz uzņēmumiem. Šādu lēmumu var pieņemt uz noteiktu laika posmu, un tajā secina, ka Komisijas rīcībai vairs nav pamata.

2. Komisija uz pieprasījuma pamata vai pēc savas iniciatīvas atsāk lietas izskatīšanu:

a) ja ir būtiskas izmaiņas jebkuros faktos, uz kuriem tika balstīts lēmum[s],

b) ja attiecīgie uzņēmumi rīkojas pretēji savām saistībām; vai

c) ja lēmums tika balstīts uz nepilnīgu, nepareizu vai maldinošu informāciju, ko sniegušas puses."

7. Jānorāda vēl arī uz Regulas Nr. 1/2003 7. pantu; šim noteikumam ir dots virsraksts "Pārkāpuma atklāšana un izbeigšana" un tā 1. punktā ir noteikts šādi:

"Ja Komisija uz sūdzības pamata vai pēc savas iniciatīvas atklāj, ka ir Līguma 81. panta

6 — Komisijas 2004. gada 7. aprīļa Regula (EK) Nr. 773/2004 par lietas izskatīšanu saskaņā ar EK līguma 81. un 82. pantu, ko vada Komisija (OV L 123, 18. lpp.).

7 — Regulas Nr. 1/2003 45. panta 2. punkts.

vai 82. panta pārkāpums, tā var ar lēmumu pieprasīt attiecīgajiem uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām šādas pārkāpšanas izbeigšanu. Šim nolūkam Komisija attiecībā uz uzņēmumiem var ieviest tādus uzvedības vai strukturālos aizsardzības līdzekļus, kas ir proporcionāli izdarītajam pārkāpumam un kas ir vajadzīgi, lai efektīvi izbeigtu pārkāpšanu. [..]"

3. Ja Komisija uzskata to par vajadzīgu, tā var arī uzklausīt citas fiziskas vai juridiskas personas. Šādu personu pieteikumus uzklausīšanai pieņem, ja tās izrāda pamatotu ieinteresētību. [..]

4. Ja Komisija plāno pieņemt lēmumu atbilstoši 9. vai 10. pantam, tā publicē īsu lietas kopsavilkumu un saistību galveno saturu vai iecerēto rīcības gaitu. Ieinteresētas trešās personas var iesniegt savus apsvērumus termiņā, ko noteikusi Komisija savā publikācijā un kas nedrīkst būt mazāks par mēnesi. Publikācijā jāņem vērā uzņēmumu likumīgās intereses savu komercnoslēpumu aizsargāšanā."

8. Regulas Nr. 1/2003 27. pants, kas reglamentē pušu, sūdzību iesniedzēju un citu [trešo personu] uzklausīšanu, ir formulēts šādi:

"1. Pirms lēmumu pieņemšanas, kas paredzēta 7., 8., 23. pantā un 24. panta 2. punktā, Komisija uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām, uz kurām attiecas Komisijas vadītie tiesas procesi, sniedz iespēju izteikties par jautājumiem, par kuriem Komisija izteikusi iebildumus. Komisija savu lēmumu balsta vienīgi uz iebildumiem, kurus attiecīgajām pusēm bija iespēja komentēt. Sūdzību iesniedzējus cieši iesaista tiesas procesos.

2. Tiesas procesos pilnībā respektē attiecīgo pušu aizstāvības tiesības. Tās ir tiesīgas piekļūt Komisijas lietas materiāliem, uz ko attiecas uzņēmumu likumīgās intereses savu komercnoslēpumu aizsargāšanā. [..]

B — *Regula Nr. 773/2004*

9. Ar Regulu Nr. 773/2004, kas stājās spēkā 2004. gada 1. maijā, Komisija ir pieņēmusi Regulas Nr. 1/2003 īstenošanas noteikumus [8].

8 — Regulas Nr. 773/2004 juridiskais pamats ir Regulas Nr. 1/2003 33. pants; par tās spēkā stāšanos skat. Regulas Nr. 773/2004 20. pantu.

10. Apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī Regulas Nr. 773/2004 10. pants bija formulēts šādi:

"1. Komisija rakstiski informē attiecīgās puses par pret tām vērstajiem iebildumiem. Par iebildumu paziņo katrai no tām.

2. Paziņojot attiecīgajām pusēm par iebildumu, Komisija nosaka termiņu, līdz kuram minētās puses var rakstiski darīt tai zināmu savu viedokli. Komisijai nav jāņem vērā turpmāki rakstiski iesniegumi, kas saņemti pēc minētā termiņa beigām.

[..]"

11. Turklāt Regulas Nr. 773/2004 15. panta 1. punktā bija noteikts šādi:

"Pēc attiecīga pieprasījuma Komisija nodrošina lietas materiālu pieejamību tām pusēm, kurām tā adresējusi iebildumus. Piekļuvi šiem materiāliem nodrošina pēc tam, kad paziņots par iebildumiem."

12. Pēc tam notikušie Regulas Nr. 773/2004 grozījumi [9] ir stājušies spēkā tikai pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas un tādēļ izskatāmajā lietā tie nav piemērojami.

III — Lietas fakti un administratīvais process

13. Atbilstoši Pirmās instances tiesas konstatējumiem [10] izskatāmās lietas fakti un administratīvais process Komisijā ir raksturojami šādi.

14. *Alrosa Company Ltd* [11] ir sabiedrība, kas dibināta Mirnijā [*Mirny*] (Krievija). Tā darbojas it īpaši neapstrādātu dimantu ražošanas un piegādes pasaules tirgū, kurā tā ieņem otro vietu. Tā galvenokārt veic savu darbību Krievijā, kur tā nodarbojas ar izpēti, ieguvi, vērtēšanu un piegādi, kā arī ar juvelierdarbību.

15. *De Beers* [uzņēmumu] grupa [12], kuras galvenā holdinga sabiedrība ir *De Beers SA*, kas reģistrēta Luksemburgā (Luksemburga), arī darbojas neapstrādāto dimantu ražošanas un

9 — Regula Nr. 773/2004 tika grozīta, pirmkārt, ar Komisijas 2006. gada 23. oktobra Regulu (EK) Nr. 1792/2006 (OV L 362, 1. lpp.) un, otrkārt, ar Komisijas 2008. gada 30. jūnija Regulu (EK) Nr. 622/2008 (OV L 171, 3. lpp.).

10 — Pārsūdzētā sprieduma 8.–26. punkts un 179. punkts.

11 — Turpmāk tekstā — "*Alrosa*".

12 — Turpmāk tekstā arī — "*De Beers*".

piegādes pasaules tirgū, kurā tā ieņem pirmo vietu. Tā galvenokārt darbojas Dienvidāfrikā, Botsvānā, Namībijā un Tanzānijā, kā arī Apvienotajā Karalistē. Šajās teritorijās tā nodarbojas ar izpēti, ieguvi, novērtēšanu, piegādi, tirdzniecību un ražošanu, kā arī ar juvelierdarbību, tādējādi aptverot visu dimanta apstrādes ciklu.

16. 2002. gada 5. martā *Alrosa* un *De Beers* nosūtīja Komisijai līgumu, kas 2001. gada 17. decembrī bija noslēgts starp *Alrosa* un divām *De Beers* grupas meitas sabiedrībām. Šī pieteikuma mērķis bija par attiecīgo līgumu saņemt negatīvu apstiprinājumu vai atbrīvojumu atbilstoši toreiz vēl piemērojamai Regulai Nr. 17 [13].

17. Šī paziņotā līguma, kas tika noslēgts ilgstošu tirdzniecības attiecību starp *Alrosa* un *De Beers* ietvaros, priekšmets būtībā bija neapstrādātu dimantu piegāde. Tas tika noslēgts uz pieciem gadiem no brīža, kad Komisija līgumslēdzējiem apstiprina, ka tas nepārkāpj EKL 81. pantu vai EKL 82. pantu.

18. Šajā periodā *Alrosa* apņēmās pārdot *De Beers* dabīgos neapstrādātos Krievijā ražotos dimantus USD 800 miljoni vērtībā gadā, bet *De Beers* apņēmās nopirkt šos dimantus no *Alrosa*. Tomēr paziņotā līguma darbības ceturtajā un piektajā gadā *Alrosa* bija tiesīga samazināt šo vērtību līdz USD 700 miljoniem. Vērtība USD 800 miljonu apmērā, kas tika noteikta atbilstoši cenām brīdī, kad paziņotais līgums stājās spēkā, veidoja aptuveni pusi no *Alrosa* gada produkcijas vērtības un pilnībā visas produkcijas vērtību, ko tā eksportēja ārpus Neatkarīgo Valstu Savienības (NVS).

19. Pēc līguma paziņošanas Komisija uzsāka vienlaikus divas procedūras, no kurām viena pamatojās uz EKL 81. pantu un otra uz EKL 82. pantu.

20. 2003. gada 14. janvārī Komisija, pirmkārt, nosūtīja *Alrosa* un *De Beers* paziņojumu par iebildumiem (Lieta COMP/E-3/38.381), kurā tā pauda viedokli, ka paziņotais līgums var būt pret konkurenci vērsts līgums, ko aizliedz EKL 81. panta 1. punkts un attiecībā uz kuru nevar piemērot atbrīvojumu saskaņā ar EKL 81. panta 3. punktu. Otrkārt, šajā pašā dienā Komisija nosūtīja *De Beers* atsevišķu paziņojumu par iebildumiem (Lieta COMP/E-2/38.381), kurā tā pauda viedokli, ka šis līgums, iespējams, ir dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, ko aizliedz EKL 82. pants.

21. 2003. gada 31. martā *Alrosa* un *De Beers* iesniedza kopīgus rakstveida apsvērumus Komisijai, atbildot uz

13 — Padomes 1962. gada 6. februāra Regula (EEK) Nr. 17 — Pirmā regula par Līguma 85. [81.] un 86. [82.] panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.). Šajā regulā bija iekļauts pirms Regulas Nr. 1/2003 pieņemtais tiesiskais regulējums, ar kuru tā tika aizstāta 2004. gada 1. maijā.

paziņojumu par iebildumiem, kas pausti Lietā COMP/E-3/38.381.

22. 2003. gada 1. jūlijā Komisija nosūtīja *Alrosa* un *De Beers* papildu paziņojumu par iebildumiem, kurā tā norādīja, ka paziņotais līgums var arī būt pret konkurenci vērsts līgums, ko aizliedz EEZ līguma 53. panta 1. punkts un attiecībā uz kuru nevar piemērot atbrīvojumu saskaņā ar EEZ līguma 53. panta 3. punktu. Šajā pašā dienā Komisija nosūtīja *De Beers* atsevišķu paziņojumu par iebildumiem, atbilstoši kuram paziņotais līgums, iespējams, ir dominējoša stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, ko aizliedz EEZ līguma 54. pants.

23. 2003. gada 7. jūlijā Komisija uzklausīja *Alrosa* un *De Beers* mutvārdu paskaidrojumus.

24. 2003. gada 12. septembrī *Alrosa* piedāvāja uzņemties saistības [14], kas izpaustos kā *De Beers* pārdoto neapstrādāto dimantu apjoma pakāpeniska samazināšana no sestā gada, kopš ir spēkā paziņotais līgums, un saistības no 2013. gada vispār nepārdot neapstrādātos dimantus *De Beers*. Pēc tam *Alrosa* atsauca šīs saistības.

25. 2004. gada 14. decembrī *Alrosa* un *De Beers* kopīgi iesniedza saistības [15], lai novērstu bažas, kuras Komisija tām bija paudusi. Šīs kopīgās saistības paredzēja neapstrādāto dimantu, ko *Alrosa* pārdod *De Beers*, pārdošanas pakāpenisku samazināšanu, to vērtību samazinot no USD 700 miljoniem 2005. gadā līdz USD 275 miljoniem 2010. gadā, un pēc tam saglabājot šajā līmenī.

26. 2005. gada 3. jūnijā Komisija publicēja *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* paziņojumu par šīm *De Beers* un *Alrosa* kopīgajām saistībām [16]. Tajā tā uzaicināja ieinteresētās trešās personas mēneša laikā iesniegt savus apsvērumus. Turklāt tā paziņoja par nodomu pieņemt lēmumu, atzīstot šo kopīgo saistību saistošo spēku atkarībā no konsultācijas ar tirgus dalībniekiem rezultātiem.

27. Pēc šīs publikācijas apsvērumus Komisijai iesniedza 21 ieinteresētā persona. 2005. gada 27. oktobrī Komisija par tiem informēja *Alrosa* un *De Beers*. Ņemot vērā konsultācijas ar tirgus dalībniekiem, Komisija vienlaikus aicināja abus uzņēmumus līdz 2005. gada novembra beigām piedāvāt jaunas kopīgās saistības, kuru mērķis būtu pilnībā izbeigt to tirdzniecības attiecības no 2009. gada.

14 — Turpmāk tekstā — "*Alrosa* individuālās saistības".

15 — Turpmāk tekstā — "*De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības".

16 — OV 2005, C 136, 32. lpp.

28. 2006. gada 25. janvārī *De Beers* piedāvāja individuālās saistības [17], lai novērstu Komisijas paustās bažas [18]. Ar šīm individuālajām saistībām *De Beers* apņēmās pakāpeniski samazināt neapstrādāto dimantu iepirkuma apjomus no *Alrosa*; šo pirkumu vērtībai bija jāsamazinās no USD 600 miljoniem 2006. gadā līdz USD 400 miljoniem 2008. gadā, un pēc tam pirkumi pilnībā jāpārtrauc.

29. 2006. gada 26. janvārī Komisija nosūtīja *Alrosa* izrakstu no *De Beers* individuālām saistībām un uzaicināja to sniegt apsvērumus šajā sakarā. Komisija tai nosūtīja arī nekonfidenciālo trešo personu apsvērumu kopiju.

30. Pēc tam *Alrosa* un Komisija apmainījās ar viedokļiem par noteiktiem procesa aspektiem, kā to paredz Regulas Nr. 1/2003 9. pants, un to ietekmi uz šo lietu. Galvenie jautājumi bija par piekļuvi lietas materiāliem, kā arī par tiesībām uz aizstāvību un it īpaši par tiesībām tikt uzklausītam. Turklāt 2006. gada 6. februāra vēstulē *Alrosa* sniedza savus komentārus par *De Beers* individuālām saistībām un par trešo personu apsvērumiem.

31. 2006. gada 22. februārī Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu, kura 1. pantā tā noteica: "Šī lēmuma pielikumā norādītās saistības ir saistošas *De Beers*." Lēmuma 2. pantā ir noteikts: "Process šajā lietā tiek izbeigts." Apstrīdētais lēmums tika pieņemts procesā, kas balstīts uz EKL 82. pantu un EEZ līguma 54. pantu. Līdz ar to vienlaikus noritošais process, kas balstīts uz EKL 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu, kļuva lieks [19].

IV — Tiesvedība

32. 2006. gada 29. jūnijā *Alrosa* Pirmās instances tiesā cēla prasību par apstrīdēto lēmumu un lūdza atcelt šo lēmumu, kā arī piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Savukārt Komisija lūdza noraidīt prasību kā nepamatotu un piespriest *Alrosa* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Saskaņā ar Pirmās instances tiesas Reglamenta 76.a pantu lieta tika izskatīta paātrinātā procesa kārtībā [20].

33. Pirmās instances tiesa 2007. gada 11. jūlijā apmierināja *Alrosa* prasību, pieņemot pārsūdzēto spriedumu. Tā atcēla apstrīdēto

17 — Turpmāk tekstā — "*De Beers* individuālās saistības".

18 — Komisija savā apelācijas sūdzībā uzsver, ka tā ir galīgā saistību redakcija, kas Komisijai pirmo reizi tika piedāvātas 2005. gada novembra beigās vai 2005. gada decembra sākumā un kurās līdz 2006. gada 26. janvārim tika izdarītas tikai dažas redakcionālas izmaiņas.

19 — Kā izriet no pārsūdzētā sprieduma 185. panta, Komisija 2006. gada 22. februāra vēstulē informēja *Alrosa*, ka "process, kurā tā bija iesaistīta", ir izbeigts.

20 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 30. punktu.

lēmumu un piesprieda Komisijai segt savus, kā arī atlīdzināt *Alrosa* tiesāšanās izdevumus.

34. Apelācijas sūdzībā, kas Tiesā ir saņemta 2007. gada 24. septembrī [21], Komisijas prasījumi ir šādi:

— atcelt pārsūdzēto spriedumu;

— pieņemt lietā galīgu spriedumu, noraidot prasību atcelt tiesību aktu lietā T-170/06 kā nepamatotu, kā arī

— piespriest prasītājai lietā T-170/06 samaksāt Komisijai pirmajā instancē un šajā apelācijā radušos tiesāšanās izdevumus.

35. *Alrosa* prasījumi Tiesai ir šādi:

— apelācijas sūdzību noraidīt;

— piespriest Komisijai atlīdzināt *Alrosa* tiesas un ārpustiesas izdevumus un izmaksas saistībā ar šo lietu un

— veikt citus pasākumus, ko Tiesa uzskata par atbilstīgiem.

36. Apelācijas sūdzība Tiesā vispirms tika izskatīta rakstveida procesā un pēc tam — 2009. gada 3. jūnija tiesas sēdē.

V — Apelācijas pamatu vērtējums

37. Komisija izvirza divus apelācijas pamatus par Pirmās instances tiesas spriedumu, no kuriem pirmais attiecas uz materiālo tiesību jautājumiem saistībā ar samērīguma principa piemērošanu, kamēr otrais ir veltīts tiesībām tikt uzklausītam administratīvajā procesā.

A — *Pirmais apelācijas pamats: materiālo tiesību jautājumi saistībā ar samērīguma principu*

38. Izvirzot pirmo apelācijas pamatu, Komisija Pirmās instances tiesai būtībā pārmet nepareizu samērīguma principa interpretāciju un piemērošanu izskatāmajā lietā. Šajā sakarā tā norāda, ka Pirmās instances tiesa ir nepareizi interpretējusi Regulas Nr. 1/2003 9. pantu un EKL 82. pantu, kā arī pieļāvusi kļūdu pamatojumā, sagrozījusi faktus un pārsniegusi tiesas kontroles robežas.

21 — Sākotnēji pa faksu atsūtītās apelācijas sūdzības oriģināls Tiesas kancelejā tika iesniegts 2007. gada 26. septembrī.

39. Galvenais ir jautājums, vai Pirmās instances tiesa izskatāmajā lietā pamatoti ir uzskatījusi, ka ir iespējami alternatīvi risinājumi *De Beers* individuālām saistībām, proti, *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības, kas mazāk nelabvēlīgi ietekmētu *Alrosa* intereses un ko Komisija nedrīkstēja neņemt vērā.

41. Principā lietas dalībnieki ir vienisprātis, ka Komisijas lēmumiem, kas pieņemti saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 9. pantu, jāatbilst samērīguma principam.

42. Lai gan pretēji Regulas Nr. 1/2003 7. pantam, tās 9. pantā nav skaidras atsauces uz samērīgumu, tomēr samērīguma princips kā Kopienu tiesību vispārīgais princips ir kritērijs jebkuras Kopienu iestāžu darbības likumībai [22], tostarp Komisijas kā konkurences iestādes lēmumiem [23].

1) Sākotnējās piezīmes par samērīguma principa piemērojamību

40. Konkurences tiesību pārkāpuma procedūrās Komisijas mērķis ir aizsargāt konkurenci iekšējā tirgū no izkropļojumiem (EKL 3. panta 1. punkta g) apakšpunkts). Šajā nolūkā Komisija, pirmkārt, vēršas pret nolīgumiem uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumiem un saskaņotām darbībām, kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci kopējā tirgū (EKL 81. pants, EEZ līguma 53. pants), otrkārt, tā vēršas pret dominējoša stāvokļa tirgū ļaunprātīgu izmantošanu (EKL 82. pants, EEZ līguma 54. pants). Lai kliedētu Komisijas šaubas konkurences jomā, uzņēmumi var uzņemties saistības, kuras Komisija var paziņot par saistošām, pieņemot lēmumu atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 9. pantam.

43. Tātad, ja viena vai vairāku uzņēmumu piedāvātās saistības, ņemot vērā Komisijas mērķi aizsargāt konkurenci no izkropļojumiem, izrādās nesamērīgas, Komisija nedrīkst atzīt šīs saistības par saistošām. Gluži pretēji, tai uzņēmumam vai uzņēmumiem jānorāda uz saistību nesamērīgo raksturu un vajadzības gadījumā jāierosina tās grozīt. Turklāt, ja piedāvātās saistības ir sadalāmas,

22 — Skat. starp daudziem spriedumiem 1989. gada 11. jūlija spriedumu lietā 265/87 *Schräder* (*Recueil*, 2237. lpp., 21. punkts), 1990. gada 13. novembra spriedumu lietā C-331/88 *Fedesa* u.c. (*Recueil*, I-4023. lpp., 13. punkts), 2001. gada 12. jūlija spriedumu lietā C-189/01 *Jippes* u.c. (*Recueil*, I-5689. lpp., 81. punkts), 2006. gada 9. marta spriedumu lietā C-174/05 *Zuid-Hollandse Milieufederatie* un *Natuur en Milieu* (Krājums, I-2443. lpp., 28. punkts) un 2007. gada 24. maija spriedumu lietā C-45/05 *Maatschap Schonewille-Prins* (Krājums, I-3997. lpp., 45. punkts).

23 — Skat., piemēram, 1995. gada 6. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās C-241/91 P un C-242/91 P *RTE* un *ITP*/Komisija, sauktu "Magill" (*Recueil*, I-743. lpp., 93. punkts), un 2007. gada 18. decembra spriedumu lietā C-202/06 P *Cementbouw Handel & Industrie*/Komisija, sauktu "Cementbouw" (Krājums, I-12129. lpp., 52. punkts).

Komisijai nekas neliedz atzīt tās par saistošām tikai kādā daļā [24].

44. Turpretī lietas dalībniekiem ir būtiskas domstarpības jautājumā, tieši kādas prasības attiecībā uz lēmumiem par saistībām Regulas Nr. 1/2003 9. panta izpratnē izriet no samērīguma principa.

2) Prasības attiecībā uz lēmumu par saistībām samērīgumu (pirmā apelācijas pamata pirmā daļa)

45. Jautājums par to, vai Pirmās instances tiesa, izvērtējot apstrīdētā lēmuma samērīgumu, ir piemērojusi pareizos kritērijus, ir tiesību jautājums, kas kā tāds var tikt izvirzīts saistībā ar apelāciju [25].

46. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru samērīguma princips paredz, ka Kopienu iestāžu pieņemtie tiesību akti nepārsniedz to, kas ir atbilstošs un nepieciešams attiecīgajā tiesiskajā regulējumā leģitīmi paredzēto mērķu īstenošanai, ņemot vērā, ka gadījumā, ja iespējams izvēlēties starp vairākiem atbilstošiem pasākumiem, ir jāizvēlas mazāk ierobežojošais un ka radītās neērtības nav nesamērīgas salīdzinājumā ar sasniedzamajiem mērķiem [26].

47. Pārsūdzētais spriedums pamatojas uz pieņēmumu, ka samērīguma princips lēmumu par saistībām kontekstā, ko nosaka Regulas Nr. 1/2003 9. pants, darbojas līdzīgi kā lēmumu par pārkāpumu izbeigšanu kontekstā, ko nosaka attiecīgās Regulas 7. pants [27]. Pirmās instances tiesa uzskata, ka 7. un 9. pantam ir viens un tas pats mērķis, vienīgā 9. panta īpatnība ir tā, ka Komisijai nav jāuzsāk EKL 85. pantā noteiktais process un it īpaši — jāpierāda pārkāpums [28].

48. Komisija pamatoti iebilst pret šādu Pirmās instances tiesas pieeju.

49. Pirmās instances tiesa neņem vērā Regulas Nr. 1/2003 9. panta un 7. panta principiālās atšķirības, kurām ir būtiska

24 — Šajā ziņā skat. arī pārsūdzētā sprieduma 88. un 139. punktu.

25 — Šajā ziņā skat. 2007. gada 25. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-403/04 P un C-405/04 P *Sumitomo Metal Industries* un *Nippon Steel*/Komisija (Krājums, I-729. lpp., 40. punkts), 2008. gada 10. jūlija spriedumu lietā C-413/06 P *Bertelsmann* un *Sony Corporation of America*/*Impala*, sauktu "Impala" (Krājums, I-4951. lpp., 117. punkts), un 2008. gada 16. decembra spriedumu lietā C-47/07 P *Masdar (UK)*/Komisija (Krājums, I-9761. lpp., 77. punkts).

26 — Šajā ziņā skat. iepriekš 22. zemsvītras piezīmē minēto judikatūru.

27 — Skat. it īpaši pārsūdzētā sprieduma 101., 103. un 104., kā arī 140. punktu.

28 — Pārsūdzētā sprieduma 87. un 95. punkts.

nozīme, izvērtējot attiecīgo Komisijas lēmumu samērīgumu.

50. Regulas Nr. 1/2003 9. pants, atšķirībā no 7. panta, nav instruments, lai konstatētu konkurences tiesību pārkāpumus [29], bet gan tas tikai ļauj Komisijai efektīvi novērst bažas par konkurences pārkāpumiem nākotnē.

51. Regulas Nr. 1/2003 9. pantu raksturo centieni panākt procesuālo ekonomiju. Komisija konstatētās konkurences problēmas atrisina, sadarbojoties ar iesaistītajiem uzņēmumiem un šajā sakarā pamatojas uz to brīvprātīgi izteiktām saistībām, iepriekš neizdarot secinājumus par pārkāpuma esamību [30]. Turpretī, pieņemot lēmumu atbilstoši 7. pantam, Komisijai vajadzības gadījumā pašai būtu jāsameklē aizsardzības pasākumi, kas prasītu ievērojami apjomīgāku un ilgstošāku izmeklēšanas darbu un arī faktu vispusīgu vērtējumu.

52. Regulas Nr. 1/2003 9. panta īpatnības divējādi ietekmē lēmumu par saistībām, kas pieņemti saskaņā ar šo tiesību normu, samērīguma pārbaudi.

53. Pirmkārt, Regulas Nr. 1/2003 9. panta kontekstā ir jāizvirza lielākas prasības saistošu paziņoto saistību atbilstībai. Ja šādas saistības nav *acīmredzami atbilstīgas*, lai novērstu Komisijas konstatētās konkurences problēmas, Komisijai ir tiesības tās noraidīt. Tikai šādā veidā ir īstenojams Regulas Nr. 1/2003 9. panta mērķis nodrošināt, lai konkurences problēmas tiktu atrisinātas ātri un efektīvi, Komisijai neveicot apjomīgus izmeklēšanas un vērtēšanas pasākumus. Komisijai nav jāpiekrīt saistībām, kuru atbilstību tā var noteikt tikai pēc detalizēta izvērtējuma.

54. Otrkārt, vērtējot saistību *nepieciešamību*, lai novērstu Komisijas konstatētās konkurences problēmas, jānošķir, vai ir skartas uzņēmuma intereses, kurš uzņēmies saistības, vai arī trešo personu intereses.

55. Kamēr nepārprotami var uzskatīt, ka šāda nepieciešamība eksistē attiecībā uz tāda uzņēmuma interesēm, kurš piedāvājis

29 — Visādā ziņā neskaidrs ir izteikums pārsūdzētā sprieduma 87. punktā, ka lēmuma atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 9. pantam sekas ir "procesa, ar kuru konstatēts pārkāpums, izbeigšana un soda par konkurences normu pārkāpumu noteikšana".

30 — Šajā ziņā skat. Regulas Nr. 1/2003 trīspadsmitā apsvēruma otro teikumu.

saistības (šajā gadījumā — *De Beers*) [31], šādu pieņēmumu nevar izdarīt, ja runa ir par trešo personu (šajā gadījumā — *Alrosa*) interesēm. Tas tādēļ, ka tās nepiedāvā uzņemties saistības, tādēļ arī saistību piedāvājuma brīvprātīgais raksturs nevar būt garantija to interešu ievērošanai. Gluži pretēji, trešo personu interešu gadījumā vienmēr jāizvērtē, vai saistības pārsniedz to, kas nepieciešams attiecīgo konkurences problēmu novēršanai.

56. Komisijai saistībā ar lēmumiem atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 9. pantam gan pašai nav jāmeklē alternatīvi risinājumi, kas būtu mazāk ierobežojoši par tai iesniegtajām saistībām. Vienlaikus Komisijai jāizvērtē visi alternatīvie risinājumi, kas tai ir zināmi attiecībā uz šādām saistībām — izskatāmajā lietā it īpaši *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības, vai tie ir mazāk stingri līdzekļi, lai atrisinātu konstatētās konkurences problēmas, kas neietekmē trešo personu intereses vai ietekmē tās mazāk ierobežojoši.

57. Turklāt Komisijai jāņem vērā tikai tādi alternatīvi risinājumi, kas ir *vienādā mērā atbilstīgi*, lai atrisinātu konstatētās konkurences problēmas, kā tai iesniegtās saistības. Tādējādi gan faktiski piedāvātām saistībām, gan iespējamiem to alternatīviem risinājumiem jābūt *acīmredzami* atbilstīgiem, lai atrisinātu konkurences problēmas [32].

58. Tātad Pirmās instances tiesa nepamatoti pārmet Komisijai, ka tā nav ņēmusi vērā, "ka šajā lietā bija pieejami uzņēmumus mazāk apgrūtinoši risinājumi [..], pamatojoties uz iespējamām to noteikšanas grūtībām" [33]. Proti, atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 9. panta jēgai un mērķim alternatīva risinājuma vērtējums nedrīkst prasīt apjomīgu un ilgstošu izmeklēšanu vai vērtēšanu. Komisija 9. pantā paredzētajā procedūrā var neņemt vērā alternatīvos risinājumus, kuru atbilstību nevar pietiekami droši konstatēt bez šāda resursu patēriņa.

59. Pretēji Pirmās instances tiesas viedoklim [34] ir pilnīgi iespējams, ka Komisija 9. panta kontekstā nepiemēro noteiktus risinājumu veidus, kuri tai būtu jāpiemēro Regulas Nr. 1/2003 7. panta kontekstā. Tas tādēļ, ka sakarā ar izvirzīto procesuālās ekonomijas

31 — Šajā ziņā saistībā ar [uzņēmumu] koncentrāciju kontroles procedūrām skat. manus 2007. gada 26. aprīļa secinājumus iepriekš 23. zemsvītras piezīmē minētajā lietā *Cementbouw*, 69. punkts.

32 — Šajā ziņā skat. vēlreiz šo secinājumu 53. punktu.

33 — Pārsūdzētā sprieduma 154. punkts.

34 — Skat. it īpaši pārsūdzētā sprieduma 101., 140. un 154. punktu.

mērķi atbilstoši 9. pantam ir šaurāka līdzekļu izvēle, kurus var izmantot konkurences problēmu risināšanā, nekā tā, iespējams, būtu atbilstoši 7. pantam.

60. Atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 9. pantam piemērojamo pasākumu izvēles ierobežošanu pamato vispārējās intereses atrast iespējami ātru un procesuāli ekonomisku konkurences problēmu risinājumu. Uzņēmumi, kas piedāvā uzņemties saistības, apzināti rēķinās, ka viņu piekāpšanās, iespējams, pārsniedz to, ko Komisija pati viņiem varētu piemērot pēc detalizēta izvērtējuma, pieņemot lēmumu atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 7. pantam. Ar to, ka pret viņiem tiek izbeigta konkurences tiesību pārkāpuma procedūra, tie savukārt ātri iegūst tiesisko drošību un var izvairīties no viņiem nelabvēlīga atzinuma par konkurences tiesību pārkāpumu, kā arī no iespējamā naudas soda.

61. Arī trešās personas pārsvarā gūst labumu no tā, ka, lai izvairītos no Komisijas lēmuma par līguma vai darbības aizliegumu, uzņēmums diezgan būtiski piekāpjas. Tomēr, kā uzskatāmi liecina šis gadījums, saistības atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 9. pantam kādreiz var arī nelabvēlīgi ietekmēt trešās personas intereses. Tā tas it īpaši ir gadījumā, kad trešā persona ir paļāvusies, ka uzņēmums, kam ir dominējošs stāvoklis tirgū, turpinās īstenot no konkurences tiesību viedokļa šaubīgu praksi. Tomēr, ņemot vērā vispārējās intereses nodrošināt netraucētu konkurenci, šāda tiesiskā paļāvība katrā ziņā ir ierobežota.

62. Neņemot vērā šīs procedūras atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 9. pantam īpatnības, Pirmās instances tiesa apstrīdētajam lēmumam ir piemērojusi pārāk stingrus samērīguma kritērijus un tādējādi ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Šī kļūda tiesību piemērošanā bija cēlonis, kādēļ apstrīdētais lēmums tika atcelts. Tādējādi pirmā apelācijas pamata pirmā daļa ir pamatota un pamato pārsūdzētā sprieduma atcelšanu.

3) Lēmuma par saistībām samērīguma konkrēta pārbaude (pirmā apelācijas pamata otrā daļa)

63. Turklāt Komisija izvirza virkni detalizētu kritikas punktu par pārsūdzēto spriedumu, kas attiecas uz samērīguma principa konkrēto piemērošanu izskatāmajai lietai. Kritika ir vērsta pret Pirmās instances tiesas sniegto vērtējumu risinājumiem, kas ir alternatīvi par saistošām paziņotajām *De Beers* individuālām saistībām. Pirmās instances tiesa ir secinājusi,

ka Komisijai bija jāņem vērā šie alternatīvie risinājumi [35].

64. *Alrosa* vispirms apstrīd Komisijas argumentu pieņemamību kopumā, jo ar tiem tiek apšaubīts tikai Pirmās instances tiesas veiktais faktu novērtējums.

65. Taisnība, ka apelācijas sūdzība ir iesniedzama tikai par tiesību jautājumiem un Tiesa nedrīkst ar savu faktu un pierādījumu novērtējumu aizstāt Pirmās instances tiesas novērtējumu [36]. Tas tādēļ, ka saskaņā ar EKL 225. panta pirmo daļu un Tiesas Statūtu 58. panta pirmo daļu tikai Pirmās instances tiesa ir tiesīga konstatēt faktus, izņemot gadījumu, kad fakti konstatēti neprecīzi šai tiesai iesniegto lietas materiālu dēļ, un veikt šo faktu vērtējumu [37].

66. Patiešām, virspusēji aplūkojot šķiet, it kā Komisija vēlētos izmantot šo pirmā apelācijas pamata otro daļu tikai par ieganstu, lai apšaubītu Pirmās instances tiesas veikto faktu novērtējumu, kas apelācijas tiesvedībā ir nepieņemami.

67. Tomēr tuvāk aplūkojot ārkārtīgi detalizēti formulētos Komisijas iebildumus, no tiem var secināt, ka Pirmās instances tiesa, izvērtējot apstrīdētā lēmuma samērīgumu, esot pārsniegusi tiesas kontroles robežas. Šis jautājums, kam es tagad galvenokārt pievēršīšos (skat. a) daļu), ir tiesību jautājums [38], ko apelācijas tiesvedībā var izskatīt. Pēc tam es nedaudz aplūkošu pārējos Komisijas izteiktos kritikas punktus (skat. b) daļu).

a) Par Pirmās instances tiesas pārsniegtajām tiesas kontroles robežām

68. Komisija apgalvo, ka, aizstājot Komisijas vērtējumu par tirgus apstākļiem ar savu vērtējumu, Pirmās instances tiesa ir pārsniegusi tiesas kontroles robežas. Šis iebildums ir vērsts it īpaši pret pārsūdzētā sprieduma

35 — Skat. it īpaši pārsūdzētā sprieduma 154. punktu.

36 — 2002. gada 23. aprīļa spriedums lietā C-62/01 P *Campogrande*/Komisija (*Recueil*, I-3793. lpp., 24. punkts), 2006. gada 22. jūnija spriedums lietā C-24/05 P *Storck*/ITSB (Krājums, I-5677. lpp., 34. un 35. punkts) un 2007. gada 15. marta spriedums lietā C-95/04 P *British Airways*/Komisija (Krājums, I-2331. lpp., 137. punkts).

37 — Pastāvīgā judikatūra, skat. 2004. gada 7. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija (*Recueil*, I-123. lpp., 48. punkts), 2006. gada 6. aprīļa spriedumu lietā C-551/03 P *General Motors*/Komisija (Krājums, I-3173. lpp., 51. punkts), 2007. gada 10. maija spriedumu lietā C-328/05 P *SGL Carbon*/Komisija (Krājums, I-3921. lpp., 41. punkts) un 2009. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-431/07 P *Bouygues* un *Bouygues Télécom*/Komisija (Krājums, I-2665. lpp., 137. punkts).

38 — 2005. gada 15. februāra spriedums lietā C-12/03 P Komisija/*Tetra Laval* (Krājums, I-987. lpp., 37.–49. punkts), 2007. gada 22. novembra spriedums lietā C-525/04 P Spānija/*Lenzing* (Krājums, I-9947. lpp., 56.–61. punkts) un iepriekš 25. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Impala*, 135.–150. punkts, it īpaši 143. punkts.

134., 135., 138. un 153. punktu, kuros Pirmās instances tiesa aplūko *De Beers* individuālo saistību iespējamos alternatīvos risinājumus. Šie risinājumi, no vienas puses, ir *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības un, no otras puses, *Alrosa* ierosinājums katru gadu daļu neapstrādāto dimantu pārdot izsolē par lielāko piedāvāto summu.

69. Lai secinātu, vai šis iebildums ir pamatots, no vienas puses, jāanalizē, vai, vērtējot *De Beers* piedāvātās saistības, Komisijai izskatāmajā lietā bija rīcības brīvība un, no otras puses, vai Pirmās instances tiesa ir pārkāpusi šo rīcības brīvību.

i) Komisijas rīcības brīvības esamība

70. Pārbaude, vai konkrēti pasākumi ir atbilstīgi un vajadzīgi, lai novērstu Komisijas konstatēto konkurences problēmu, prasa vērtēt sarežģītos ekonomiskos nosacījumus. Šajā ziņā Komisijai ir rīcības brīvība [39].

71. Pretēji Pirmās instances tiesas viedoklim [40], vērtējot uzņēmumu piedāvātās saistības, nav būtiskas atšķirības starp procedūru atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 9. pantam un [uzņēmumu] koncentrāciju kontroles procedūru. Proti, kā vienā, tā otrā gadījumā Komisija ir aicināta pieņemt lēmumu, kam ir prognozes raksturs un kuru pieņemot ir jānovērtē, kā veidosies notikumi tirgū nākotnē, ņemot vērā piedāvātās saistības. Tas apstāklis, ka atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 9. pantam "pastāvošā prakse" ir iemesls procedūras uzsākšanai, negroza nepieciešamību sniegt uz nākotni orientētu "iespējamo ekonomisko vērtējumu" varbūtējai ietekmei, ko piedāvātās saistības var atstāt uz notikumiem tirgū.

72. Tādēļ Pirmās instances tiesai Regulas Nr. 1/2003 9. panta kontekstā bija jāparedz Komisijai tāda pati diskrecionārā vara, kāda

39 — Fundamentāla nozīme jautājumā par Komisijas diskrecionāro varu procedūrās, kas pamatotas ar konkurences tiesībām, ir 1985. gada 11. jūlija spriedumam lietā 42/84 *Remia*/Komisija (*Recueil*, 2545. lpp., 34. punkts); skat. vēl arī 1987. gada 17. novembra spriedumu apvienotajās lietās 142/84 un 156/84 *British American Tobacco* un *Reynolds Industries*/Komisija (*Recueil*, 4487. lpp., 62. punkts) un iepriekš 37. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 279. punkts.

40 — Pārsūdzētā sprieduma 108.–110. punkts.

saskaņā ar judikatūru ir Komisijas rīcībā, vērtējot piedāvātās saistības [uzņēmumu] koncentrāciju kontroles gadījumos [41].

73. Šeit neko nemaina arī Pirmās instances tiesas secinājums, ka Komisija izskatāmajā lietā "neveica sarežģītu ekonomisko vērtējumu" [42]. Proti, šis Pirmās instances tiesas secinājums attiecas tikai uz "alternatīvu risinājumu noteikšanu", ko Komisija, pēc Pirmās instances tiesas domām, nav veikusi. Kā jau iepriekš minēts, Komisijai Regulas Nr. 1/2003 9. panta kontekstā vispār pašai nav jāmeklē šādi alternatīvi risinājumi piedāvātajām saistībām.

74. Galvenais ir apstāklis, un to Pirmās instances tiesa neņem vērā, ka pirms katra lēmuma, kas tiek pieņemts atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 9. pantam, Komisijai *jāvērtē situācija tirgū*, kurā iekļaujas tai piedāvātās saistības. Komisijai jāizvērtē, kā šīs saistības ietekmēs notikumus tirgū nākotnē un vai tai zināmie alternatīvie risinājumi ir spējīgi novērst konstatēto konkurences problēmu. Jau tas vien nosaka nepieciešamību vērtēt sarežģītos ekonomiskos nosacījumus. Pirmās instances tiesa nav secinājusi, ka izskatāmajā lietā Komisija nav vērtējusi notikumus tirgū un tai zināmos alternatīvos risinājumus *De Beers* individuālām saistībām.

75. Tādējādi ir skaidrs, ka izskatāmajā lietā Komisijai bija diskrecionārā vara un tā šo varu arī izmantoja. Turpinājumā jānoskaidro, vai Pirmās instances tiesa nav ievērojusi šo diskrecionāro varu, kā to apgalvo Komisija.

ii) Pirmās instances tiesas neievērotā Komisijas diskrecionārā vara

76. Pirmās instances tiesa ir secinājusi, "[apstrīdētajā lēmumā bija] pieļauta kļūda vērtējumā, kas turklāt [bija] acīmredzama" [43]. Jāizvērtē, vai Pirmās instances tiesa, izdarot šo secinājumu, izpilda tiesiskās prasības vai arī tā ir pārkāpusi tiesas kontroles robežas attiecībā uz Komisijas lēmumiem.

41 — Pirmās instances tiesas 2003. gada 3. aprīļa spriedums lietā T-119/02 *Royal Philips Electronics*/Komisija (*Recueil*, II-1433. lpp., 78. punkts) un 2003. gada 30. septembra spriedums lietā T-158/00 *ARD*/Komisija (*Recueil*, II-3825. lpp., 328. punkts); skat. turklāt manus secinājumus iepriekš 23. zemsvītras piezīmē minētajā lietā *Cementbouw*, 67. punkts.

42 — Pārsūdzētā sprieduma 123.–125. punkts, it īpaši 125. punkts.

43 — Pārsūdzētā sprieduma 126. punkts.

77. Diskrecionārās varas esamība ekonomiskajā jomā tomēr nenozīmē, ka Kopienu tiesai ir jāatturas no Komisijas veiktās ekonomiska rakstura datu interpretācijas kontroles. Gluži pretēji, tā var pārbaudīt Komisijas lēmumu likumību pēc būtības, vai tie ir precīzi un vai nav pieļautas acīmredzamas kļūdas vērtējumā [44]. Šajā sakarā Kopienu tiesai ir jāpārbauda ne tikai izvirzīto pierādījumu materiālā pareizība, uzticamība un sakarība, bet arī jāpārbauda, vai šie elementi veido atbilstošo datu kopumu, kas ir jāņem vērā, lai novērtētu sarežģītu situāciju, un vai tie ir tādi, ar kuriem var pamatot no tiem izdarītos secinājumus [45].

78. Tātad Pirmās instances tiesa bija tiesīga pārbaudīt, vai Komisijas noskaidrotie fakti varēja pamatot tās secinājumu, proti, ka *De Beers* individuālās saistības bija ne tikai atbilstīgas, bet arī vajadzīgas, lai novērstu konstatēto konkurences problēmu.

79. Kā šajā sakarā pamatoti norāda Pirmās instances tiesa, samērīguma princips prasa Komisijai pirms lēmuma par saistībām pieņemšanas izvērtēt tai zināmo, mazāk apgrūtinošo pasākumu atbilstību; tikai, ja izrādās, ka šie mazāk apgrūtinošie pasākumi ir nepiemēroti, lai novērstu Komisijas konstatētās konkurences problēmas, tā var izlemt piemērot vairāk apgrūtinošos pasākumus [46].

80. Izskatāmajā lietā nav strīda par to, ka Komisijai bija zināmi alternatīvi risinājumi ar mazāk ierobežojošu ietekmi uz *Alrosa* interesēm, proti, it īpaši *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības [47]. Tomēr Komisija, it īpaši ņemot vērā konsultācijas ar tirgus dalībniekiem rezultātus, secināja, ka šādi alternatīvi risinājumi nav piemēroti, lai novērstu tās konstatētās konkurences problēmas [48].

81. Pirmās instances tiesa varētu secināt, ka ir pieļauta acīmredzama kļūda tikai tādā

44 — Iepriekš 25. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Impala*, 144. punkts.

45 — Iepriekš 38. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/*Tetra Laval*, 39. punkts, un iepriekš 25. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Impala*, 145. punkts. Šīs judikatūras, kas sākotnēji tika iedibināta saistībā ar [uzņēmumu] koncentrāciju kontroli, nozīme šobrīd ir būtiski pārsniegusi attiecīgo tiesību jomu un to var piemērot visos gadījumos, kad jāpārbauda, vai Komisijas lēmumos nav pieļautas acīmredzamas kļūdas vērtējumā; skat. iepriekš 38. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā Spānija/*Lenzing*, 57. punkts, un 2008. gada 6. novembra spriedumu lietā C-405/07 P Nīderlande/Komisija (Krājums, I-8301. lpp., 55. punkts), kā arī Pirmās instances tiesas 2006. gada 27. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-44/02 OP, T-54/02 OP un T-56/02 OP, T-60/02 OP un T-61/02 OP *Dresdner Bank*/Komisija (Krājums, II-3567. lpp., 67. punkts).

46 — Šādā nozīmē skat. arī pārsūdzētā sprieduma 131. punktu.

47 — Pārsūdzētā sprieduma 132. punkts.

48 — Šādā nozīmē skat. apstrīdētā lēmuma 41. un 42. apsvērumu.

gadījumā, ja Komisijas iepriekš minēto secinājumu nepamatotu tās noskaidrotais faktu materiāls.

82. Pārsūdzētais spriedums neatbilst šīm prasībām.

83. Pirmās instances tiesa nevienā brīdī nenonāk pie atzinuma, ka Komisijas noskaidrotie fakti nepamato tās secinājumu. Pirmās instances tiesa tikai izsaka pati savu atšķirīgo viedokli par alternatīvo risinājumu atbilstību Komisijas konstatēto konkurences problēmu novēršanai.

84. Lai uzskatītu, ka ir pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā, nepietiek tikai ar to, ka Pirmās instances tiesai ir no Komisijas atšķirīgs viedoklis. Proti, ja faktu un pierādījumu kopums ļauj izdarīt atšķirīgus vērtējumus, šādā gadījumā no juridiskā viedokļa nevar iebilst pret to, ka Komisija ir izvēlējusies vienu vērtējumu, pat ja tas nav vērtējums, kuram priekšroku dod Pirmās instances tiesa. Acīmredzama kļūda vērtējumā ir pieļauta tikai tad, ja Komisijas secinājumi nav pieņemami, ņemot vērā faktu un pierādījumu kopumu [49], t.i., ja nevar konstatēt saprātīgu pamatojumu [50].

85. Pārsūdzētajā spriedumā Pirmās instances tiesa nenorāda pamatojumu, ka Komisijas secinājumi ir nepieņemami. Gluži pretēji, Pirmās instances tiesa būtībā aprobežojas ar nenoteiktiem pieņēmumiem un provizoriskiem vērtējumiem. Piemēram, tā norāda, ka *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības "*prima facie* bija spējīgas kliedēt Komisijas bažas" [51], *De Beers* būtu "grūti" ietekmēt *Alrosa* noteiktās cenas un *De Beers* un *Alrosa* cenu politikas koordinēšanas "īstenošana būtu grūti iedomājama" [52].

86. No Pirmās instances tiesas izteikumiem nav skaidrs, vai *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības bija *acīmredzami atbilstīgas*, lai

49 — Šajā ziņā skat. manus secinājumus iepriekš 25. zemsvītras piezīmē minētajā lietā *Impala*, 240. punkts.

50 — Skat. manus 2009. gada 10. marta secinājumus lietā C-558/07 *S.P.C.M.* u.c. (2009. gada 7. jūlija spriedums, Krājums, I-5783. lpp., 77. punkts); tādā pašā nozīmē skat. 2002. gada 12. marta spriedumu apvienotajās lietās C-27/00 un C-122/00 *Omega Air* u.c. (*Recueil*, I-2569. lpp., 72. punkts), atbilstoši kuram acīmredzama kļūda vērtējumā nav pieļauta, ja, pieņemot lēmumu, attiecīgā iestāde "pamatoti" varēja balstīties uz noteiktiem pieņēmumiem; skat. turklāt manus 2007. gada 1. februāra secinājumus iepriekš 38. zemsvītras piezīmē minētajā lietā Spānija/*Lenzing*, 71. punkts, kur es norādīju, ka prognoze ir acīmredzami kļūdaina tikai tad, ja to "nevar attaisnot ne no kāda iespējama skatupunkta".

51 — Pārsūdzētā sprieduma 133. punkts.

52 — Pārsūdzētā sprieduma 134. punkts.

novērstu Komisijas konstatēto konkurences problēmu, un līdzīgi arī, vai tās šajā ziņā bija *vienādā mērā atbilstīgas* kā *De Beers* individuālās saistības, ko Komisija galu galā paziņoja par saistošām. Gluži pretēji, šķiet, ka Pirmās instances tiesa uzskata par pietiekamu, ka alternatīvs risinājums "samazin[a] konkurences kropļojuma riskus" [53] un "obligāti netiek apdraudēti" Komisijas izvirzītie mērķi [54]. Īstenībā Pirmās instances tiesai būtu apstiprinoši jāsecina, ka *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības bija pietiekamas, lai nepieļautu konkurences kropļojuma riskus un sasniegtu Komisijas izvirzītos mērķus konkurences aizsardzības jomā.

87. Tādējādi Pirmās instances tiesas apsvērumi neatbilst iepriekš raksturotajām juridiskajām prasībām attiecībā uz samērīguma pārbaudi Regulas Nr. 1/2003 9. panta kontekstā [55].

88. Principā, izsakoties par *De Beers* un *Alrosa* kopīgajām saistībām, Pirmās instances tiesa novēršas no Komisijas lēmuma likumības kontroles un patiesībā pati vērtē sarežģītos ekonomiskos nosacījumus. Tas, piemēram, attiecas uz Pirmās instances tiesas izteikumu, ka, *Alrosa* no 2009. gada samazinot neapstrādāto dimantu pārdošanu *De Beers* līdz 35 % no daudzuma, ko tā pārdeva 2004. gadā (kas atbilst USD 275 miljoniem), trešām personām tiktu nodrošināta efektīva piekļuve alternatīvam un neatkarīgam piegāžu avotam [56]. Līdzīgi tas attiecas uz vērtējumu par *Alrosa* priekšlikumu katru gadu daļu neapstrādāto dimantu pārdot izsolē par lielāko piedāvāto summu [57]. Šādiem izteikumiem, ja tie ir domāti kas vairāk par apgalvojumiem, jāpamatojas uz tirgus nosacījumu detalizētu analīzi, kas tomēr ir Komisijas, nevis Pirmās instances tiesas kompetencē.

89. Tiesas uzdevums apelācijas tiesvedībā nav kļūt par šķīrējtiesnesi Pirmās instances tiesas un Komisijas pretējiem ekonomiskajiem uzskatiem un vērtēt, vai priekšroka ir dodama vienam vai otram alternatīvo risinājumu atbilstības vērtējumam. Proti, tas nozīmētu, ka Tiesa nepieļaujamā veidā Komisijas un Pirmās instances tiesas vērtējumu aizstātu ar savu vērtējumu un pati vērtētu sarežģītos ekonomiskos nosacījumus.

90. Galvenais ir tikai tas, ka izskatāmajā lietā Pirmās instances tiesa Komisijas vērtējumu ir aizstājusi ar savu vērtējumu un tādējādi no tiesību viedokļa kļūdaini nav ievērojusi

53 — Pārsūdzētā sprieduma 153. punkta pēdējais teikums.
54 — Pārsūdzētā sprieduma 153. punkta pirmais teikums.
55 — Skat. iepriekš šo secinājumu 57. punktu.
56 — Pārsūdzētā sprieduma 134. punkts.
57 — Pārsūdzētā sprieduma 138. un 153. punkts.

Komisijas diskrecionāro varu [58]. Līdz ar to Komisijas iebildums ir jāapmierina. Ņemot vērā, ka šī Pirmās instances tiesas kļūda tiesību piemērošanā bija cēlonis apstrīdētā lēmuma atcelšanai, tā turklāt arī pamato pārsūdzētā sprieduma atcelšanu.

darījumi "labprātīgs pircējs/labprātīgs pārdevējs" formā. Pirmās instances tiesa šos *ad hoc* pārdošanas darījumus ir uzskatījusi tikai par pagātnē piemērotu praksi uzņēmumu starpā, bet nav ņēmusi vērā to pašreizējo ietekmi.

93. Šis iebildums ir pieņemams, jo ar to tiek apgalvots, ka ir sagrozīti fakti vai arī pierādījumi [59].

b) Par pārējiem Komisijas kritikas punktiem par Pirmās instances tiesas īstenoto pieeju

91. Turpinājumā es pievērsīšos atlikušajiem Komisijas kritikas punktiem pirmā apelācijas pamata otrās daļas kontekstā.

94. Tomēr pēc būtības pārmetums par faktu vai pierādījumu sagrozīšanu nav pamatots. Proti, pierādījumu sagrozīšana ir notikusi tad, ja, neiesniedzot jaunus pierādījumus, jau iesniegto pierādījumu vērtējums ir acīmredzami kļūdains [60]. Šajā gadījumā tā tas nav.

i) Par apgalvoto "iepriekšējās izmeklēšanas piemērojamības sagrozīšanu"

95. Pirmās instances tiesa pārsūdzētajā spriedumā saistībā ar *ad hoc* pārdošanas darījumiem gan vietām min starp *De Beers* un

92. Komisija apgalvo, ka Pirmās instances tiesa ir "sagrozījusi šīs lietas iepriekšējās izmeklēšanas piemērojamību". Tā nav ņēmusi vērā faktu, ka neatkarīgi no paredzētās līgumiskās vienošanās starp *De Beers* un *Alrosa* vēl joprojām notiek tā sauktie *ad hoc* pārdošanas

58 — Šādā nozīmē skat. iepriekš 25. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Impala*, 145. punkts, atbilstoši kuram gadījumā, ja Komisijai ir diskrecionārā vara, Pirmās instances tiesa nevar Komisijas sniegto ekonomisko vērtējumu aizstāt ar savu vērtējumu.

59 — 2000. gada 15. jūnija spriedums lietā C-237/98 P *Dorsch Consult*/Padome un Komisija (*Recueil*, I-4549. lpp., 36. punkts), 2007. gada 18. janvāra spriedums lietā C-229/05 P *PKK* un *KNK*/Padome (Krājums, I-439. lpp., 35. punkts) un 2009. gada 16. jūlija spriedums lietā C-440/07 P Komisija/*Schneider Electric* (Krājums, I-6413. lpp., 104. punkts).

60 — Iepriekš 59. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *PKK* un *KNK*/Padome, 37. punkts; 2007. gada 18. jūlija spriedums lietā C-326/05 P *Industrias Químicas del Vallés*/Komisija (Krājums, I-6557. lpp., 60. punkts), 2007. gada 22. novembra spriedums lietā C-260/05 P *Sniace*/Komisija (Krājums, I-10005. lpp., 37. punkts) un 2008. gada 8. maija spriedums lietā C-304/06 P *Eurohypo*/ITSB (Krājums, I-3297. lpp., 34. punkts), kā arī Tiesas 2009. gada 3. jūnija rīkojums lietā C-394/08 P *Zipcar*/ITSB, 40. punkts.

Alrosa "pastāvošās ilgstošās tirdzniecības attiecības" un atsaucas uz abu uzņēmumu "agrāko praksi" [61]. Tomēr spriedumā nav neviena skaidra pieturas punkta pieņēmumam, ka Pirmās instances tiesa *ad hoc* pārdošanas darījumus ir uzskatījusi *vienīgi* par pagātnei raksturīgu situāciju, nevis arī par praksi, ko abi uzņēmumi turpina īstenot.

96. Līdz ar to šis Komisijas iebildums ir jānoraida.

ii) Par vienpusīgu *Alrosa* argumentu un interešu ņemšanu vērā

97. Komisija vēl arī apgalvo, ka pārsūdzētajā spriedumā nav ņemti vērā konsultācijas ar tirgus dalībniekiem rezultāti. Pirmās instances tiesa vienpusīgi ņemot vērā *Alrosa* intereses un apsvērumus un piešķirot tām pārāk lielu nozīmi, turpretī konkurences intereses tā neņemot vērā. Daudzi Komisijas argumenti spriedumā vispār neesot aplūkoti, un tas būtībā pamatojas tikai uz izteikumu, ka samērīguma pārbaudei ir objektīvs raksturs [62].

98. Kā Komisija precizē savā replikas rakstā, tā šo argumentu esot domājusi kā iebildumu par pamatojuma trūkumu. Tā pārsūdzēto spriedumu uzskata par pretrunīgu un nepietiekami pamatotu.

99. Jautājums par to, vai Pirmās instances tiesas sprieduma pamatojums ir pretrunīgs vai nepietiekams, ir tiesību jautājums, kas var tikt izvirzīts apelācijas tiesvedībā [63].

100. Pēc būtības Pirmās instances tiesas pienākums pamatot savus nolēmumus nevar tikt interpretēts tādējādi, ka tai ir detalizēti jāatbild uz katru kāda lietas dalībnieka minētu argumentu [64]. Gluži pretēji, jāuzskata par pietiekamu, ja no sprieduma pamatojuma skaidri un nepārprotami izriet Pirmās instances tiesas argumentācija, lai ieinteresētās personas varētu uzzināt pieņemtā lēmuma

61 — Pārsūdzētā sprieduma 115. un 150. punkts.

62 — Pārsūdzētā sprieduma 99. punktā Pirmās instances tiesa norāda: "Samērīguma pārbaude [..] ir objektīva pārbaude [..]".

63 — 1998. gada 7. maija spriedums lietā C-401/96 P *Somaco*/Komisija (*Recueil*, I-2587. lpp., 53. punkts), iepriekš 25. zemsvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Sumitomo Metal Industries* un *Nippon Steel*/Komisija, 77. punkts, un 2009. gada 16. jūlija spriedums lietā C-385/07 P *Der Grüne Punkt - Duales System Deutschland*/Komisija (Krājums, I-6155. lpp., 71. punkts).

64 — 2001. gada 6. marta spriedums lietā C-274/99 P *Connolly*/Komisija (*Recueil*, I-1611. lpp., 121. punkts), iepriekš 37. zemsvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 372. punkts; 2009. gada 2. aprīļa spriedums lietā C-202/07 P *France Télécom*/Komisija (Krājums, I-2369. lpp., 30. punkts) un iepriekš 59. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/*Schneider Electric*, 135. punkts.

pamatojumu un lai Tiesa varētu veikt savu tiesas kontroli [65].

101. Izskatāmajā lietā Pirmās instances tiesa ir izpildījusi šīs prasības. Lasītājam ir viegli saprotams, kādēļ Pirmās instances tiesa ir apmierinājusi *Alrosa* prasību. Arī Komisijai nebija grūtību saprast sprieduma pamatojumu un vērsties pret to, iesniedzot detalizētu apelācijas sūdzību.

102. Patiesībā man šķiet, ka Komisijas kritika ir mazāk vērsta pret pienācīgu pamatojumu un līdz ar to pret pārsūdzētā sprieduma likumību no formālā viedokļa, bet drīzāk pret sprieduma pareizību pēc būtības. Tas, ka Pirmās instances tiesa, izskatot lietu pēc būtības, izdarīja citādu secinājumu nekā prasītāja, pats par sevi nevar padarīt pārsūdzēto spriedumu par tādu, kuram trūkst pamatojuma [66].

103. Līdz ar to iebildums par pamatojuma trūkumu nav pamatots.

iii) Par juridiski kļūdainu publikācijas kvalifikāciju atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 27. panta 4. punktam

104. Turklāt Komisija apgalvo, ka Pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā tās paziņojumu *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 27. panta 4. punktam [67]. Tās iebildumi vēršas pret pārsūdzētā sprieduma 136. un 192. punktu. Tajos Pirmās instances tiesa no paziņojuma publicēšanas fakta *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* secina, ka pat Komisija ir uzskatījusi, ka *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības "*prima facie* atbilda" tam, lai novērstu bažas par atbilstību konkurencei. Komisija to uzskata vai nu par faktu sagrozīšanu, vai arī par juridiski kļūdainu tās paziņojuma *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* kvalifikāciju.

105. Apelācijas tiesvedībā var pārbaudīt gan iespējamu faktu sagrozīšanu, gan faktu juridisko kvalifikāciju [68]. Tādēļ attiecīgais Komisijas iebildums ir pieņemams.

65 — 1998. gada 14. maija spriedums lietā C-259/96 P Padome/*de Nil* un *Impens* (*Recueil*, I-2915. lpp., 32. un 33. punkts), iepriekš 37. zemsvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 372. punkts; iepriekš 64. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *France Télécom*/Komisija, 29. punkts, un iepriekš 59. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/*Schneider Electric*, 135. punkts.

66 — 2007. gada 7. jūnija spriedums lietā C-362/05 P *Wunenburger*/Komisija (Krājums, I-4333. lpp., 80. punkts).

67 — Par attiecīgo paziņojumu skat. šo secinājumu 26. punktu.

68 — Par faktu sagrozīšanu skat. iepriekš 59. zemsvītras piezīmē minēto judikatūru; par faktu juridisko kvalifikāciju skat. Tiesas 1996. gada 17. septembra rīkojumu lietā C-19/95 P *San Marco*/Komisija (*Recueil*, I-4435. lpp., 39. punkts), kā arī iepriekš 25. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu apvienotajās lietās *Sumitomo Metal Industries* un *Nippon Steel*/Komisija, 39. punkts, un iepriekš 59. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā Komisija/*Schneider Electric*, 191. punkts.

106. Arī pēc būtības Komisijai ir taisnība, izvirzot šo iebildumu.

107. Pārsūdzētā sprieduma 136., 192. un 194. punktā Pirmās instances tiesa mēģina noturēt Komisiju pie tās sākotnējā *De Beers* un *Alrosa* kopīgo saistību vērtējuma. Pirmās instances tiesa šo vērtējumu uzskata par pieturas punktu tam, ka kopīgās saistības varētu novērst Komisijas konstatētās konkurences problēmas.

108. Šajā sakarā Pirmās instances tiesa neņem vērā, ka paziņojums *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 27. panta 4. punktu vienmēr var pamatoties tikai uz Komisijas provizorisku vērtējumu. Paziņojuma jēga un mērķis ir konsultācijas ietvaros dot ieinteresētām trešām personām iespēju izteikt savus apsvērumus par piedāvātajām saistībām. Ņemot vērā šīs konsultācijas rezultātus, Komisijai ir jāpārbauda savs sākotnējais tirgus situācijas vērtējums un no jauna jāvērtē saistību atbilstība tās konstatēto konkurences problēmu novēršanai. Šajā ziņā konsultācijai nav obligāti jāatklāj jauni fakti vai šaubas; no konsultācijas rezultātiem var izrietēt arī atšķirīgs jau zināmo faktu un arī situācijas konkurences jomā vērtējums. Ja konsultācijas rezultātā nevarētu mainīties Komisijas sākotnējais viedoklis, tā būtu uzskatāma par farsu.

109. Līdz ar to Pirmās instances tiesa pat paziņojumu par iebildumiem nevar izmantot par kritēriju Komisijas lēmuma likumības izvērtējumam [69], un tas vēl jo vairāk attiecas uz paziņojumu atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 27. panta 4. punktam. Tas tādēļ, ka šāds paziņojums arī atspoguļo tikai provizorisku Komisijas vērtējumu, turklāt tas nav tik detalizēts un balstās tikai uz lietas vispārīgu analīzi.

110. Turklāt izskatāmajā lietā arī *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicētā paziņojuma teksts [70] skaidri liecina, ka Komisija vēl nav devusi galīgo vērtējumu *De Beers* un *Alrosa* piedāvātajām kopīgajām saistībām. Kaut gan Pirmās instances tiesa ir iepazinusies ar šo tekstu [71], tā pārsūdzētajā spriedumā neizdara vajadzīgos secinājumus par paziņojumā sniegtā Komisijas vērtējuma provizorisko raksturu.

69 — Iepriekš 25. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Impala*, it īpaši 64., 65., 73. un 76. punkts; šajā jautājumā Tiesa nav sekojusi maniem 2007. gada 13. decembra secinājumiem šajā lietā (skat. it īpaši to 171.–176. punktu).

70 — *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicētā paziņojuma 16. punktā ir atrodama šāda norāde: "*Atkarībā no tirgus pārbaudes rezultātiem* [konsultācijas ar tirgus dalībniekiem rezultātiem] Komisija paredz pieņemt lēmumu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 9. panta 1. punktu [..]." (Autora izcēlumi)

71 — Pārsūdzētā sprieduma 136. punkta otrais teikums un 192. panta pirmais teikums.

111. Līdz ar to, izmantojot *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicēto Komisijas paziņojumu par netiešu pierādījumu *De Beers* un *Alrosa* kopīgo saistību piemērotībai, Pirmās instances tiesa ir juridiski kļūdaini kvalificējusi faktus.

112. Tādējādi Komisijas iebildums, kas attiecas uz *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicēto paziņojumu, ir pamatots. Tomēr pati par sevi šī kļūda tiesību piemērošanā nevar būt iemesls pārsūdzētā sprieduma atcelšanai, jo atsauce uz attiecīgo paziņojumu ir tikai viens no vairākiem argumentiem, uz kuriem Pirmās instances tiesa balsta savus apsvērumus par alternatīvo risinājumu esamību un piemērotību [72].

iv) Par apgalvotajiem EKL 82. panta pārkāpumiem

113. Visbeidzot, Komisija Pirmās instances tiesai pārmet, ka tā, pārbaudot samērīgumu, ir pieļāvusi divus EKL 82. panta pārkāpumus.

114. Šo iebildumu priekšmets ir Pirmās instances tiesas apsvērumi par iespējamiem alternatīviem risinājumiem saistībā ar *De Beers* individuālām saistībām, kas paziņotas par saistošām. Komisija it īpaši vēršas pret pārsūdzētā sprieduma 152. un 153. punktu, kur Pirmās instances tiesa izsaka savu viedokli par *Alrosa* priekšlikumu katru gadu daļu neapstrādāto dimantu pārdot izsolē par lielāko piedāvāto summu. Pirmkārt, Pirmās instances tiesa nemaz nav ņēmusi vērā, ka *De Beers* ir ne vien lielākais pircējs neapstrādāto dimantu tirgū, bet arī lielākais ražotājs šajā pašā tirgū. Otrkārt, Pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka arī izsole par lielāko piedāvāto summu nevar novērst uzņēmuma dominējošā stāvokļa tirgū ļaunprātīgu izmantošanu saistībā ar piedāvājumu iesniegšanu.

115. Pretēji *Alrosa* viedoklim es šos iebildumus neuzskatu par nepieņemamiem. Šeit nekādā gadījumā runa nav tikai par iemeslu, lai apšaubītu Pirmās instances tiesas veikto faktu un pierādījumu izvērtējumu. Gluži pretēji, pamatojoties uz šiem argumentiem, tiek izvirzīts tiesību jautājums, vai, interpretējot un piemērojot EKL 82. pantu, Pirmās instances tiesa ir piemērojusi pareizos kritērijus [73] un vai tā nav ignorējusi juridiski nozīmīgus aspektus.

72 — Runa ir par pārsūdzētā sprieduma 132.–154. punktu.

73 — Šajā ziņā skat. iepriekš šo secinājumu 45. punktu kopā ar iepriekš 25. zemsvītras piezīmē minēto judikatūru.

— Par *De Beers* ražotāja statusa ignorēšanu

116. Pirmais iebildums, kas balstīts uz EKL 82. pantu, īpaši vēršas pret pārsūdzētā sprieduma 153. punktu, kurā Pirmās instances tiesa nosauc *De Beers* par "lielāko pircēju tirgū", nepievēršot uzmanību apstāklim, ka *De Beers* ir arī lielākais ražotājs šajā pašā tirgū.

117. Komisija pamatoti kritizē šo pieeju.

118. Pirmās instances tiesai katrā ziņā bija zināms, ka gan *De Beers*, gan *Alrosa* ir neapstrādāto dimantu ražotāji [74]. Tomēr, izvērtējot iespējamos alternatīvos risinājumus saistībā ar *De Beers* individuālām saistībām, kas paziņotas par saistošām, Pirmās instances tiesa šo apstākli ir pilnībā ignorējusi. Svarīgākajās sprieduma pamatojuma vietās *De Beers* tiek minēta vienīgi kā lielākais pircējs tirgū, kam, pēc Pirmās instances tiesas domām, *Alrosa* jābūt nodrošinātai piekļuvei arī turpmāk [75].

119. Šajā sakarā Pirmās instances tiesa neņem vērā, ka divu uzņēmumu ilgtermiņa piegāžu attiecību izvērtēšanā no konkurences tiesību viedokļa ir būtiska atšķirība, vai šie abi uzņēmumi pašreiz konkurē savā starpā vai arī runa ir par iespējamu konkurenci.

120. Proti, ja abi uzņēmumi kā ražotāji darbojas vienā un tajā pašā tirgū, tad principā tā nav normāla konkurencei atbilstoša rīcība, ka viens no šiem uzņēmumiem regulāri uzpērk otra uzņēmuma produkciju, vai katrā ziņā ievērojamu šīs produkcijas daļu, it īpaši, ja pircējam ir dominējošs stāvoklis tirgū. To tiesas sēdē Tiesā atzina arī *Alrosa*, atbildot uz tai uzdotu jautājumu.

121. Protams, arī uzņēmumam, kuram ir dominējošs stāvoklis tirgū, ir tiesības aizsargāt savas komerciālās intereses. Tomēr EKL 82. pants nepieļauj tādu tirgū dominējoša uzņēmuma rīcību, kuras mērķis ir nostiprināt šo dominējošo stāvokli un to ļaunprātīgi izmantot [76].

122. Tieši par šādu ļaunprātīgu izmantošanu ir jāuztraucas, ja uzņēmums, kuram ir dominējošs stāvoklis tirgū, uzpērk cita ražotāja

74 — Šajā ziņā skat. faktu vērtējumu 8. un 9. punktā, kā arī citātu no apstrīdētā lēmuma pārsūdzētā sprieduma 116. punktā, kur ir runa par "tirdzniecības attiecībām starp *De Beers* un tā galveno konkurentu *Alrosa*".

75 — Pārsūdzētā sprieduma 138. un 153. punkts.

76 — 1978. gada 14. februāra spriedums lietā 27/76 *United Brands* un *United Brands Continentaal*/Komisija (*Recueil*, 207. lpp., 189. punkts), 2008. gada 16. septembra spriedums apvienotajās lietās no C-468/06 līdz C-478/06 *Sot. Lélos kai Sia* u.c. (Krājums, I-7139. lpp., 50. punkts) un 2008. gada 11. decembra spriedums lietā C-52/07 *Kanal 5* un *TV 4* (Krājums, I-9275. lpp., 26. punkts).

produkciju, kurš darbojas tajā pašā tirgū. Proti, šim otram ražotājam nav jāveido pašam sava produkcijas izplatīšanas sistēma un nav jākonkurē ar dominējošo uzņēmumu. Tas var nelabvēlīgi ietekmēt tirgus struktūru un galu galā arī patērētāju, it īpaši tādēļ, ka, ņemot vērā dominējoša uzņēmuma esamību, konkurence attiecīgajā tirgū jau tāpat ir vājināta. Pastāv draudi, ka, uzpērkot otra ražotāja produkciju, dominējošais uzņēmums ietekmē noietu un galu galā arī patērētājam nelabvēlīgu cenu attīstību attiecīgajā tirgū. Šādai rīcībai nav nekā kopīga ar principā pieņemamu dominējošā uzņēmuma likumīgo interešu aizsardzību.

124. Ignorējot šo nozīmīgo apstākli, Pirmās instances tiesa, veicot samērīguma pārbaudi, ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Šī kļūda tiesību piemērošanā pamato pārsūdzētā sprieduma atcelšanu, jo uz to balstās Pirmās instances tiesas izdarītais pieņēmums, ka izskatāmajā lietā bija pieejami atbilstīgi alternatīvi risinājumi, kas attiecīgajiem uzņēmumiem būtu mazāk apgrūtinoši.

— Par pretendentu ļaunprātīgas rīcības izsolēs iespējamības ignorēšanu

123. Pirmās instances tiesa izskatāmajā lietā nav norādījusi uz īpašiem apstākļiem, kas izņēmuma kārtā varētu noliegt ļaunprātīgas izmantošanas esamību. Gluži pretēji, Pirmās instances tiesa vispār nav izskatījusi jautājumu par *De Beers* kā pasaulē lielākā ražotāja un lielākā pircēja neapstrādāto dimantu tirgū divējādo lomu, kaut arī Komisija uz to ir norādījusi [77]. Tomēr šī divējādā loma bija obligāti jāņem vērā, lai varētu lietderīgi novērtēt, vai ikgadējā daļas *Alrosa* dimantu izsole par lielāko piedāvāto summu ir piemērots pasākums, lai novērstu Komisijas konstatētās konkurences problēmas, ņemot vērā EKL 82. pantu.

125. Otrais iebildums, kas balstīts uz EKL 82. pantu, ir vērsts pret pārsūdzētā sprieduma 152. un 153. pantu, kur Pirmās instances tiesa apgalvo, ka paši par sevi *Alrosa ad hoc* pārdošanas darījumi izsoles veidā par lielāko piedāvāto summu nav pretrunā konkurences noteikumiem, pat ja šo darījumu dēļ *De Beers* var uzturēt vai pastiprināt savu tirgus noteicēja lomu.

126. Komisija pamatoti apstrīd šos Pirmās instances tiesas apsvērumus.

77 — Skat., piemēram, Komisijas iebildumu raksta pirmajā instancē 58., 63. un 68. punktu un pārsūdzētā sprieduma 74. punktu.

127. Tas tādēļ, ka Pirmās instances tiesa savos apsvērumos tikai secina, ka nav jāuztraucas, ka *Alrosa* izsolēs varētu īstenot īpaši labvēlīgu attieksmi pret *De Beers*, jo nekas neliecina, ka *Alrosa* piemērotu neobjektīvus darījumu noslēgšanas kritērijus ("citus kritērijus kā vien pirkuma piedāvājuma vērtību") [78].

128. Tādējādi Pirmās instances tiesa neņem vērā, ka izsolēs ļaunprātīga rīcība var sekot ne tikai no pārdevēja, bet arī no pircēja puses. Proti, ja izsolē piedalās uzņēmums, kas pats ražo un tirgo ar izsolāmajām precēm konkurējošus izstrādājumus un turklāt ieņem dominējošu stāvokli attiecīgajā tirgū, pastāv izstumšanas konkurences risks. Var izveidoties situācija, kad dominējošais uzņēmums mākslīgi palielina solījumus, lai, izstumjot pārējos interesentus, nodrošinātu kontroli pār sava — pašreizējā vai iespējamā — sāncenša produkciju; tas var izraisīt piedāvājuma samazinājumu tirgū un galu galā patērētājam nelabvēlīgu mākslīgu cenu palielinājumu. Tā ir ļaunprātīga rīcība EKL 82. panta izpratnē un tai nav nekā kopīga ar dominējošā uzņēmuma likumīgo interešu aizsardzību tirgū [79].

129. Protams, tas ir atkarīgs no konkrēta gadījuma apstākļu visaptveroša vērtējuma, vai ir jāuztraucas par to, ka pretendentu nometnē patiešām kāds dominējošs uzņēmums var īstenot šādu ļaunprātīgu rīcību. Tomēr pārsūdzētajā spriedumā nekas neliecina, ka Pirmās instances tiesa kaut garāmejot būtu izskatījusi šo jautājumu, kaut gan Komisijas apsvērumi bija pamats šāda jautājuma izskatīšanai. Piemēram, Komisija vairākkārt uzsvēra *De Beers* kā "tirgus noteicēja" lomu un norādīja uz līdzšinējiem *De Beers* centieniem kontrolēt ražošanu dimantu tirgū [80].

130. Pirmās instances tiesa izskatāmajā lietā uzskatīja par pietiekamu, ka, organizējot *Alrosa* piedāvātās izsoles, no *pārdevēja puses* neizriet nekādi ļaunprātīgas rīcības draudi attiecībā uz darījumu noslēgšanu. Tomēr tikai šis apstāklis vien nevar būt par pamatu, lai *pircēju pusē* izslēgtu kāda dominējoša uzņēmuma kā pretendenta ļaunprātīgu rīcību.

131. Ignorējot šo nozīmīgo aspektu, Pirmās instances tiesa, veicot samērīguma pārbaudi, ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Šī kļūda tiesību piemērošanā pamato pārsūdzētā sprieduma atcelšanu, jo uz to balstās Pirmās instances tiesas izdarītais pieņēmums, ka izskatāmajā lietā bija pieejami atbilstīgi alternatīvi risinājumi, kas attiecīgajiem uzņēmumiem būtu mazāk apgrūtinoši.

78 — Pārsūdzētā sprieduma 153. punkts.

79 — Šajā ziņā skat. vēlreiz šo secinājumu 121. punktu un iepriekš 76. zemsvītras piezīmē minēto judikatūru.

80 — Apstrīdētā lēmuma 25., 26., 28. un 30. apsvērums, kā arī Komisijas iebildumu raksta pirmajā instancē 64. un 65. punkts; skat. arī pārsūdzētā sprieduma 83. punktu.

B — *Otrais apelācijas pamats: tiesības tikt uzklausītam administratīvā procesā*

132. Izvirzot otro apelācijas pamatu, Komisija būtībā pārmet Pirmās instances tiesai kļūdu tiesību piemērošanā saistībā ar tiesībām tikt uzklausītam administratīvā procesā. Turklāt Komisija apgalvo, ka Pirmās instances tiesa spriedumu ir pieņēmusi *ultra petita*, un atkārtoti izvirza iebildumu par pamatojuma trūkumu pārsūdzētajā spriedumā.

1) Ievada jautājums — Vai otrais apelācijas pamats nav izmantojams?

133. *Alrosa* uzskata, ka Komisijas otrais apelācijas pamats nav izmantojams, jo tas vēršas pret apsvērumiem apstrīdētajā spriedumā, kurus Pirmās instances tiesa ir sniegusi tikai pilnības labad.

134. Taisnība, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja iebildums, kas vērsts pret pirmās instances tiesas spriedumā iekļautu papildu argumentu, nevar būt par pamatu sprieduma atcelšanai un tādēļ jānoraida kā neizmantojams ("inopérant") [81]. Tomēr šajā gadījumā tas tā nav.

135. Pirmās instances tiesa saviem apsvērumiem par tiesību tikt uzklausītam pārkāpumu gan ļoti neskaidri ir izvēlējusies apzīmējumu "pilnības labad" [82]. Tomēr tas nenozīmē, ka šeit runa ir tikai par *obiter dicta*. Gluži pretēji, šie apsvērumi veido otru, neatkarīgu sprieduma pīlāru, uz kuru ir balstīta apstrīdētā lēmuma atcelšana. Tas īpaši skaidrs kļūst, aplūkojot pārsūdzētā sprieduma 204. punktu, kurā *Alrosa* prasības pamats par tiesību tikt uzklausītam pārkāpumu skaidri tiek atzīts par pamatotu. Līdz ar to apsvērumi par tiesībām tikt uzklausītam ir galvenais pamats, uz ko ir balstīta pārsūdzētā sprieduma rezolutīvā daļa.

136. Tādējādi *Alrosa* iebildums, atbilstoši kuram otrais apelācijas pamats nav izmantojams, ir jānoraida.

81 — 1993. gada 18. marta spriedums lietā C-35/92 P Parlaments/*Frederiksen* (*Recueil*, I-991. lpp., 31. punkts), 2003. gada 8. maija spriedums lietā C-122/01 P *T. Port*/Komisija (*Recueil*, I-4261. lpp., 17. punkts), 2005. gada 28. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija (Krājums, I-5425. lpp., 148. punkts) un 2007. gada 13. septembra spriedums lietā C-443/05 P *Common Market Fertilizers*/Komisija (Krājums, I-7209. lpp., 137. punkts).

82 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 158. un 204. punktu. Tiesvedības valodā tas nozīmē, ka šie apsvērumi ir sniegti "for the sake of completeness".

2) Otrā apelācijas pamata izvērtējums

a) Par nepietiekamu pamatojumu (otrā apelācijas pamata pirmā daļa)

137. Vispirms Komisija iebilst, ka saistībā ar konstatēto pārkāpumu, kas attiecas uz tiesībām tikt uzklausītam, pārsūdzētais spriedums nav pietiekami pamatots. Pirmās instances tiesa pamatojumu aizstāj tikai ar aizdomām. Pārsūdzētā sprieduma 201. un 203. punktā tā nepaskaidro, kādēļ *Alrosa* nevarēja sniegt "efektīvu" atbildi uz tai iepazīšanās nolūkā nodotiem dokumentiem [83] un "pilnībā izmantot" savas tiesības tikt uzklausītai. Turklāt nav pierādīta cēloņsakarība starp konstatēto pārkāpumu un procesa iznākumu, t.i., lēmumu par saistībām.

138. Šie argumenti mani nepārliecina.

139. Dažos jautājumos Pirmās instances tiesas sprieduma pamatojums var tikt izteikts netieši, ja vien no šī pamatojuma skaidri un nepārprotami izriet Pirmās instances tiesas argumentācija, kas ļauj ieinteresētām personām uzzināt pieņemtā lēmuma pamatojumu un ļauj Tiesai veikt savu tiesas kontroles funkciju [84].

140. Izskatāmajā lietā no pārsūdzētā sprieduma pietiekami skaidri izriet, ka Pirmās instances tiesa *Alrosa* tiesības tikt uzklausītai uzskatīja par pārkāptām novēlotas dokumentu nodošanas dēļ. Pirmās instances tiesa ir secinājusi, ka Komisija nesniedza *Alrosa* trešo personu apsvērumu nekonfidenciālo versiju "*līdz pat* 2006. gada 26. janvārim, proti, *vairāk nekā sešas nedēļas* pēc [*Alrosa*] izteiktā formālā lūgum[a] un *vairāk nekā trīs mēnešus* pēc 2005. gada 27. oktobra tikšanās"; Pirmās instances tiesa iebilst arī pret to, ka šie dokumenti *Alrosa* "tika nodoti [..] [tieši] *tajā pašā laikā*, kad tā saņēma izrakstu no *De Beers* individuālajām saistībām" [85]. Pirmās instances tiesa no tā secina, ka *Alrosa* netika sniegta iespēja "pilnībā izmantot" tās tiesības tikt uzklausītai [86].

141. Komisijai ir no Pirmās instances tiesas atšķirīgs viedoklis. Tā uzskata, ka attiecīgie dokumenti nav nodoti novēloti, bet katrā ziņā laikus, lai ļautu *Alrosa* iesniegt efektīvus apsvērumus. Atšķirībā no Pirmās instances tiesas Komisija ir pārliecināta, ka *Alrosa* tiesības

83 — Šie dokumenti ir trešo personu apsvērumi konsultācijas ar tirgus dalībniekiem ietvaros un izraksts no *De Beers* individuālām saistībām (skat. šo secinājumu 29. punktu).

84 — Iepriekš 37. zemsvītras piezīmē minētie spriedumi apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 372. punkts; lietā *Bouygues* un *Bouygues Télécom*/Komisija, 42. punkts, un iepriekš 59. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/*Schneider Electric*, 135. punkts.

85 — Pārsūdzētā sprieduma 201. punkts (autora izcēlumi).

86 — Pārsūdzētā sprieduma 203. punkts.

tikt uzklausītai nav pārkāptas vai arī, ka varbūtējs pārkāpums nav ietekmējis apstrīdēto lēmumu pēc būtības. Tomēr tādējādi tā patiesībā izvirza iebildumu nevis par pārsūdzētā sprieduma formālu prettiesiskumu pamatojuma trūkuma dēļ, bet gan apšauba Pirmās instances tiesas motivācijas pamatotību un līdz ar to sprieduma likumību pēc būtības.

142. Tas, ka Pirmās instances tiesa, izskatot lietu pēc būtības, izdarīja citādu secinājumu nekā prasītāja, pats par sevi nevar padarīt pārsūdzēto spriedumu par tādu, kuram trūkst pamatojuma [87].

143. Līdz ar to iebildums par pamatojuma trūkumu ir jānoraida.

b) Par principu *ne ultra petita* un par tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu (otrā apelācijas pamata otrā daļa)

144. Turklāt Komisija izsaka kritiku arī par to, ka tiesību tikt uzklausītam pārkāpums pārsūdzētajā spriedumā ir konstatēts pilnīgi citu iemeslu dēļ, nekā *Alrosa* ir norādījusi savā Pirmās instances tiesā iesniegtajā prasībā par tiesību akta atcelšanu. Pirmās instances tiesā *Alrosa* ir tikai iebildusi pret to, ka Komisija tai nav paziņojusi iemeslus sava viedokļa maiņai pēc konsultācijas ar tirgus dalībniekiem un nav devusi tai iespēju izteikt savus apsvērumus par šīs lietas mainīto vērtējumu. *Alrosa* nekad nav izvirzījusi jautājumus, ko Pirmās instances tiesa saistībā ar tiesībām tikt uzklausītam uzskata par svarīgiem. Pārsūdzētais spriedums nav balstīts uz *Alrosa* Pirmās instances tiesā izvirzīto iebildumu, bet gan to pat skaidri noraida [88].

145. Komisija uzskata, ka, īstenojot šādu pieeju, Pirmās instances tiesa lēma *ultra petita* un turklāt pārkāpa lietas taisnīgas izskatīšanas principu.

i) Par principu *ne ultra petita*

146. Katrā ziņā nav domstarpību par to, ka Kopienu tiesa, lai nepārsniegtu savas pilnvaras, nedrīkst lemt *ultra petita* [89]. Šis princips ir dispozivitātes principa izpausme, saskaņā ar kuru lietas dalībnieki nosaka lietas

87 — Iepriekš 66. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Wunenburger*/Komisija, 80. punkts.

88 — Komisija atsaucas uz pārsūdzētā sprieduma 130. punktu.

89 — 1999. gada 14. septembra spriedums lietā C-310/97 P Komisija/*AssiDomän Kraft Products* u.c. (*Recueil*, I-5363. lpp., 52. punkts), 2001. gada 15. februāra spriedums lietā C-239/99 *Nachi Europe* (*Recueil*, I-1197. lpp., 24. punkts) un 2006. gada 19. janvāra spriedums lietā C-240/03 P *Comunità montana della Valnerina*/Komisija (Krājums, I-731. lpp., 43. punkts); skat. arī 1962. gada 14. decembra spriedumu apvienotajās lietās 46/59 un 47/59 *Meroni*/Augstā iestāde (*Recueil*, 837., 854. lpp.).

priekšmetu un tiesa nedrīkst novirzīties no tā.

147. Šķiet, ka Komisija *ne ultra petita* principu izprot tādējādi, ka Kopienu tiesa drīkst konstatēt tiesību tikt uzklausītam pārkāpumu tikai tādā gadījumā, ja sakrīt prasītāja pirmajā instancē norādītie iemesli.

148. Tomēr šis ir pārāk ierobežojošs viedoklis. Saskaņā ar *ne ultra petita* principu Kopienu tiesas pieņemtais lēmums par tiesību akta atcelšanu nedrīkst pārsniegt prasītāja prasījumus [90]. Ja Tiesa nevēlas riskēt pamatot savu nolēmumu ar, iespējams, kļūdainiem juridiskiem apsvērumiem, tā nevar būt piesaistīta argumentiem, kurus lietas dalībnieki tai norādījuši savu prasījumu pamatojumam [91]. Kā precīzi ir formulējis ģenerāladvokāts Ležē [*Léger*], tiesai nav pasīvas lomas un to nevar ierobežot, padarot tikai par "lietas dalībnieku ruporu" [92].

149. Izskatāmajā lietā *Alrosa*, izvirzot pirmajā instancē vienu no saviem prasības pamatiem, ir izvirzījusi iebildumu par tās tiesību tikt uzklausītai pārkāpumu. Tādējādi pretēji Komisijas viedoklim tiesību tikt uzklausītam pārkāpumu Pirmās instances tiesa nav konstatējusi pēc savas iniciatīvas, bet gan pamatojoties uz prasītājas prasījumu. Tas apstāklis, ka, lemjot par attiecīgo prasības pamatu, Pirmās instances tiesa pamatojās nevis uz *Alrosa* iesniegtajiem, bet gan uz citiem argumentiem, pats par sevi vēl nenozīmē atkāpi no lietas priekšmeta pirmās instances tiesvedībā un līdz ar to tas nav lēmums *ultra petita* [93].

ii) Par tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu

150. Vēl Komisija izsaka kritiku par to, ka lietas dalībnieki nekad nav apsprieduši Pirmās instances tiesas galu galā konstatēto tiesību tikt uzklausītam pārkāpumu. Komisija šajā apstāklī saskata lietas taisnīgas izskatīšanas principa pārkāpumu.

151. Lai nodrošinātu lietas taisnīgu izskatīšanu, Pirmās instances tiesai pirmām kārtām jāievēro lietas dalībnieku tiesības uz aizstāvību. Tiesību uz aizstāvību ievērošanas princips ir

90 — Iepriekš 89. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/*AssiDomän Kraft Products* u.c., 52. punkts, un iepriekš 89. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Comunità montana della Valnerina*/Komisija, 43. punkts.

91 — Tiesas 2004. gada 27. septembra rīkojums lietā C-470/02 P *UER*/*M6* u.c., 69. punkts, un 2006. gada 13. jūnija rīkojums lietā C-172/05 P *Mancini*/Komisija, 41. punkts.

92 — Ģenerāladvokāta Ležē 1998. gada 2. aprīļa secinājumi lietā C-252/96 P Parlaments/*Gutiérrez de Quijano y Lloréns* (1998. gada 19. novembra spriedums, *Recueil*, I-7421. lpp., 36. punkts).

93 — Šādā nozīmē skat. iepriekš 92. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā Parlaments/*Gutiérrez de Quijano y Lloréns*, 34. punkts, un iepriekš 91. zemsvītras piezīmē minēto rīkojumu lietā *UER*/*M6* u.c., 74. punkts.

Kopienu tiesību sistēmas pamatprincips [94]. Šis princips tiktu pārkāpts, ja tiesas nolēmums tiktu balstīts uz faktiem un dokumentiem, kas lietas dalībniekiem vai vienam no tiem nav zināmi un par kuriem tie tādēļ nav varējuši iesniegt savus apsvērumus [95]. Citiem vārdiem sakot, tiesību uz aizstāvību ievērošana nodrošina, ka lietas dalībnieki netiek konfrontēti ar nolēmumu, kura saturs ir pārsteidzošs [96].

152. Protams, pārsteidzoša satura nolēmums var tikt pieņemts ne tikai tad, ja Pirmās instances tiesa pamatojas uz faktiem vai pierādījumiem, kas nav zināmi lietas dalībniekiem vai vienam no tiem. Arī Pirmās instances tiesas veiktais faktu vērtējums var būt pārsteidzošs lietas dalībniekiem, ja tiesa pamatojas uz faktiem, kas lietas dalībniekiem gan bija zināmi, bet kā tādi nekad netika apspriesti tiesvedībā tiesā [97].

153. Šāda situācija izskatāmajā lietā izveidojās saistībā ar noteiktu dokumentu nodošanu *Alrosa*. Nav domstarpību par to, kurā brīdī šie dokumenti tika nodoti. Tomēr no lietas materiāliem izriet, ka rakstveida procedūrā pirmajā instancē neviens no lietas dalībniekiem nav izvirzījis izskatāmajā lietā Pirmās instances tiesas celto iebildumu par dokumentu novēlotu nodošanu [98]. Atbilstoši Komisijas sniegtajiem apsvērumiem, ko *Alrosa* nav apstrīdējusi, arī tiesas sēdē šī problēma netika apspriesta. Tā nebija ne Pirmās instances tiesas rakstveidā uzdotu jautājumu priekšmets, ne arī Pirmās instances tiesa uzskatīja par nepieciešamu izdot rīkojumu par mutvārdu procesa atkārtotu sākšanu, lai to apspriestu [99].

154. Turklāt Komisijai kā atbildētājai nebija pilnības labad pēc savas iniciatīvas jāiesniedz apsvērumi par šo jautājumu. Tā tas ir vēl jo vairāk tādēļ, ka pirmajā instancē piemērotais paātrinātais process nozīmē lietas dalībniekiem īpašus ierobežojumus gan attiecībā uz argumentu apjomu, gan attiecībā uz termiņiem, kas jāievēro šajā procesā [100].

155. Šādos apstākļos tas bija pārsteidzoša satura nolēmums, kad Pirmās instances tiesa konstatēto tiesību tikt uzklausītam

94 — 1986. gada 10. jūlija spriedums lietā 234/84 Beļģija/Komisija (*Recueil*, 2263. lpp., 27. punkts), 1996. gada 24. oktobra spriedums lietā C-32/95 P Komisija/*Lisrestal* u.c. (*Recueil*, I-5373. lpp., 21. punkts), 2007. gada 8. marta spriedums lietā C-44/06 *Gerlach* (Krājums, I-2071. lpp., 38. punkts) un 2007. gada 13. septembra spriedums apvienotajās lietās C-439/05 P un C-454/05 P *Land Oberösterreich* un *Österreich*/Komisija (Krājums, I-7141. lpp., 36. punkts); īpaši par tiesību uz aizstāvību ievērošanu tiesvedībā tiesā skat. 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-199/99 P *Corus UK*/Komisija (*Recueil*, I-11177. lpp., 19. punkts).

95 — 1961. gada 22. marta spriedums apvienotajās lietās 42/59 un 49/59 *SNUPAT*/Augstā iestāde (*Recueil*, 111., 169. lpp.), 2002. gada 10. janvāra spriedums lietā C-480/99 P *Plant* u.c./Komisija un *South Wales Small Mines* (*Recueil*, I-265. lpp., 24. punkts) un iepriekš 94. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Corus UK*/Komisija, 19. punkts.

96 — Šādā nozīmē skat. arī manus 2006. gada 27. septembra secinājumus iepriekš 59. zemsvītras piezīmē minētajā lietā *PKK* un *KNK*/Padome, 67. punkts.

97 — No iepriekš 91. zemsvītras piezīmē minētā rīkojuma lietā *UER/M6* u.c., 74. punkts, var secināt, ka pirmās instances tiesas spriedums nevar pamatoties uz "nouvelle thèse inspirée par le Tribunal".

98 — Šajā ziņā skat. vēlreiz pārsūdzētā sprieduma 201. punktu un šo secinājumu 140. punktu.

99 — Pirmās instances tiesas Reglamenta 62. pants.

100 — Šajā ziņā skat. Pirmās instances tiesas Reglamenta 76.a pantu, kā arī iepriekš 41. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Royal Philips Electronics*/Komisija, 205. punkts.

pārkāpumu īpaši pamatoja ar Komisijas novēloto dokumentu nodošanu. Tas, ka Pirmās instances tiesa pirms sprieduma pieņemšanas nedeva Komisijai iespēju izteikt savu viedokli šajā jautājumā, ir tiesību uz aizstāvību pārkāpums un līdz ar to arī procesuāla kļūda.

156. Tādējādi attiecīgais Komisijas iebildums ir pamatots. Tā kā nevar noliegt, ka gadījumā, ja dokumentu novēlotas iesniegšanas problēma tiesvedībā pirmajā instancē tiktu apspriesta, Komisija būtu iesniegusi argumentus, kas Pirmās instances tiesu pamudinātu izdarīt citus secinājumus, tās pieļautā procesuālā kļūda pamato pārsūdzētā sprieduma atcelšanu.

c) Par iespējama tiesību tikt uzklausītam pārkāpuma ietekmi uz Komisijas lēmumu (otrā apelācijas pamata ceturtā daļa)

157. Vēl Komisija apgalvo, ka, nepierādot, kā iespējamais *Alrosa* tiesību tikt uzklausītai pārkāpums ir ietekmējis apstrīdēto lēmumu, Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

158. Pastāvīgā judikatūra nosaka, ka procesuālā kļūda pamato Komisijas lēmuma atcelšanu tikai tad, ja pastāv iespēja, ka, nepastāvot šādai apgalvotai nelikumībai, administratīvajam procesam būtu citādāks iznākums [101]. Citiem vārdiem sakot, nevar noliegt, ka procesuālā kļūda ir ietekmējusi lēmuma saturu, proti, ka tas pēc būtības būtu bijis citādāks [102].

159. Izskatāmajā lietā Pirmās instances tiesa ir konstatējusi tiesību tikt uzklausītam pārkāpumu, tomēr vienlaikus tā ir norādījusi, ka "šajā lietā nevar precīzi noteikt, cik lielā mērā šāda tiesību neievērošana varētu būt ietekmējusi Komisijas lēmumu" [103].

160. Virspusēji aplūkojot, šis nedaudz neskaidrais formulējums patiešām ļauj rasties aizdomām, ka Pirmās instances tiesa apstrīdēto lēmumu ir atcēlusi procesuālas kļūdas dēļ, pirms tam pietiekami neizvērtējot, vai šī procesuālā kļūda vispār varēja ietekmēt lēmumu pēc būtības.

101 — 1980. gada 10. jūlija spriedums lietā 30/78 *Distillers Company*/Komisija (*Recueil*, 2229. lpp., 26. punkts) un 1990. gada 14. februāra spriedums lietā C-301/87 Francija/Komisija (*Recueil*, I-307. lpp., 31. punkts); tādā pašā nozīmē skat. iepriekš 37. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 73. punkts, un 2006. gada 29. jūnija spriedumu lietā C-308/04 P *SGL Carbon*/Komisija (Krājums, I-5977. lpp., 97. un 98. punkts).

102 — 1980. gada 29. oktobra spriedums apvienotajās lietās no 209/78 līdz 215/78 un 218/78 *van Landewyck* u.c./Komisija (*Recueil*, 3125. lpp., 47. punkts) un 1986. gada 23. aprīļa spriedums lietā 150/84 *Bernardi*/Parlaments (*Recueil*, 1375. lpp., 28. punkts).

103 — Pārsūdzētā sprieduma 203. punkts.

161. Tomēr, tuvāk aplūkojot, šis formulējums izsaka Pirmās instances tiesas pārliecību, *ka* tās konstatētais tiesību tikt uzklausītam pārkāpums varēja ietekmēt administratīvā procesa rezultātu. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka nav skaidri nosakāms tikai šīs ietekmes konkrētais *apmērs*.

162. Neraugoties uz Pirmās instances tiesas izvēlēto neskaidro formulējumu, tā vēl noturas juridisko prasību ietvaros, kas tiek izvirzītas lēmuma atcelšanai procesuālas kļūdas dēļ. Proti, šādā gadījumā nav svarīgi, cik lielā mērā procesuālā kļūda ir ietekmējusi lēmumu pēc būtības.

163. Ja Pirmās instances tiesas konstatētā procesuālā kļūda ir tiesību tikt uzklausītam pārkāpums, šādā gadījumā tā vai tā ir grūti konstatēt, cik lielā mērā tas ir ietekmējis Komisijas lēmumu pēc būtības. Nekad nevar pilnībā noliegt iespēju, ka pat tad, ja tiesības tikt uzklausītam būtu īstenotas, netiktu pieņemts tāds pats lēmums.

164. Uzklausot ieinteresēto personu, tai tiek dota iespēja izteikt savus apsvērumus un tādējādi ietekmēt Komisijas lēmuma pieņemšanas procesu pēc būtības. Tādēļ pat tikai iespēja, ka tiesību tikt uzklausītam pārkāpums ir ietekmējis lēmumu pēc būtības, pamato tā atcelšanu.

165. Līdz ar to otrā apelācijas pamata ceturtā daļa nav pamatota.

d) Par *Alrosa* tiesību tikt uzklausītai piemērojamību (otrā apelācijas pamata trešā daļa)

166. Visbeidzot, Komisija izvirza iebildumu, ka izskatāmajā lietā Pirmās instances tiesa ir kļūdījusies attiecībā uz *Alrosa* tiesību tikt uzklausītai piemērojamību.

i) Sākotnējās piezīmes

167. Saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas [104] 41. panta 2. punktu ikvienai personai ir tiesības tikt uzklausītai,

104 — Pamattiesību harta tika oficiāli proklamēta pirmo reizi — 2000. gada 7. decembrī Nicā (OV 2000, C 364, 1. lpp.) un otrreiz — 2007. gada 12. decembrī Strasbūrā (OV 2007, C 303, 1. lpp.).

pirms tiek veikts kāds individuāls pasākums, kas to varētu nelabvēlīgi ietekmēt. Šīs pamattiesības jāņem vērā, interpretējot un piemērojot Regulu Nr. 1/2003 [105].

168. Tiesības tikt uzklausītam vienlaikus ir tiesību uz aizstāvību daļa, kuru ievērošana visos procesos, kuru iznākums var būt ieinteresētajai personai nelabvēlīgs pasākums, ir Kopienu tiesību pamatprincips [106].

169. Konkurences tiesību pārkāpuma procedūrās tiesības tikt uzklausītam cita starpā ir precizētas Regulas Nr. 1/2003 27. pantā, kā arī Īstenošanas regulas Nr. 773/2004 10. un 15. pantā.

ii) Par Komisijas iebildumu

170. Būtībā Komisija Pirmās instances tiesai pārmet, ka tā nepamatoti ir pielīdzinājusi *Alrosa* "attiecīgajam uzņēmumam".

171. Faktiski Pirmās instances tiesa apgalvo, ka, lai gan procesā, kas balstīts uz EKL 82. pantu, tikai *De Beers* var būt "attiecīgais uzņēmums", *Alrosa* tomēr nav arī vienkārši "ieinteresētā trešā persona" [107]. Pamatojumam Pirmās instances tiesa norāda uz veidu, kādā Komisija uzsāka šos divus procesus attiecībā uz līgumu starp *De Beers* un *Alrosa* [108]. Turklāt, minot piemērus, Pirmās instances tiesa uzsver, ka abus procesus, kurus Komisija uzsāka, pamatojoties uz EKL 81. pantu un 82. pantu, "ne vien Komisija, bet arī *De Beers* un *Alrosa* vienmēr *de facto* aplūkoja kā vienu procesu" [109]. Šādos apstākļos Pirmās instances tiesa secina, ka *Alrosa* "attiecībā uz abiem procesiem kopumā [..] [jā]piešķir [..] "attiecīgā uzņēmuma" tiesības Regulas Nr. 1/2003 nozīmē", kaut gan *stricto sensu* tā neietilpst šajā kategorijā attiecībā uz procesu saskaņā ar EKL 82. pantu [110].

172. Šie argumenti nepārliecina.

105 — Regulas Nr. 1/2003 preambulas trīsdesmit septītais apsvērums. Lai gan Pamattiesību hartai vēl nav ar primārām tiesībām salīdzināmā saistošā tiesiskā spēka, tomēr tajā kā tiesību doktorīnas avotā ir atrodamas norādes par Kopienu tiesībās garantētajām pamattiesībām, it īpaši, ja Kopienu tiesību akts skaidri norāda uz Pamattiesību hartu; šajā ziņā skat. 2006. gada 27. jūnija spriedumu lietā C-540/03 Parlaments/Padome, sauktu "ģimenes apvienošanās" (Krājums, I-5769. lpp., 38. punkts), un manu 2005. gada 8. septembra secinājumu šajā lietā 108. punktu.

106 — Šajā ziņā skat. iepriekš 94. zemsvītras piezīmē minēto judikatūru; īpaši par tiesību uz aizstāvību administratīvajā procedūrā saskaņā ar konkurences tiesībām ievērošanu skat. 1989. gada 18. oktobra spriedumu lietā 374/87 *Orkem*/Komisija (*Recueil*, 3283. lpp., 32. punkts) un 2009. gada 3. septembra spriedumu lietā C-534/07 P *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija (Krājums, I-7415. lpp., 26. punkts).

107 — Pārsūdzētā sprieduma 176. un 177. punkts.

108 — Pārsūdzētā sprieduma 178. punkts.

109 — Pārsūdzētā sprieduma 186. punkts.

110 — Pārsūdzētā sprieduma 187. punkts.

173. Kā parastā likumā nosakot tiesības tikt uzklausītam, Kopienu likumdevējs Regulas Nr. 1/2003 27. pantā, kā arī Īstenošanas regulas Nr. 773/2004 10. un 15. pantā apzināti ir iedalījis dažādās kategorijās personas, kuras tādā vai citādā veidā var būt iesaistītas konkurences tiesību pārkāpuma procedūrā. Administratīvā procesa pusēm (kuras sauc arī par "attiecīgiem uzņēmumiem") ir plašākas tiesības nekā trešām personām, kuras arī ir ieinteresētas procesa iznākumā, bet kuras pašas nebūs Komisijas lēmuma adresātes.

174. Nav domstarpību par to, ka izskatāmajā lietā Komisija uzsāka vienlaikus divus administratīvus procesus, no kuriem viens bija balstīts uz EKL 81. pantu, bet otrs — uz EKL 82. pantu. Pirmajā procesā *Alrosa* kā paziņotā līguma līgumslēdzējai pusei līdzīgi kā *De Beers* bija attiecīgā uzņēmuma statuss. Turpretī otrajā procesā šāds statuss bija tikai *De Beers* kā iespējamam tirgū dominējošam uzņēmumam, bet ne *Alrosa*.

175. Tādējādi procesā, pamatojoties uz EKL 82. pantu, kas tika pabeigts, pieņemot apstrīdēto lēmumu, *Alrosa* varēja izmantot tikai ieinteresētām trešām personām paredzētās šaurākās tiesības.

176. Tikai, ja izrādītos, ka izskatāmajā lietā Komisija par vienu faktisko situāciju patvaļīgi, t.i., bez objektīva iemesla, ir uzsākusi divus atšķirīgus procesus, Pirmās instances tiesas vārdiem sakot, *Alrosa* "attiecībā uz abiem procesiem kopumā" būtu jāpiešķir attiecīgajam uzņēmumam paredzētās tiesības [111].

177. Tomēr izskatāmajā lietā Pirmās instances tiesa nav konstatējusi, ka Komisija būtu ļaunprātīgi izmantojusi diskrecionāro varu. Par to arī nekas neliecināja. Gluži pretēji, divu atsevišķu administratīvu procesu uzsākšana bija objektīvi pamatota, ņemot vērā to materiālo juridisko pamatu — EKL 81. pantu (EEZ līguma 53. pants), no vienas puses, un EKL 82. pantu (EEZ līguma 54. pants), no otras puses. Saistībā ar EKL 82. pantu (EEZ līguma 54. pants) tikai *De Beers* kā iespējamais tirgū dominējošais uzņēmums varēja būt paziņojuma par iebildumiem un Komisijas lēmuma, ar kuru izbeidz procesu, adresāts.

178. Tādēļ pieņemot, ka procesā, kas uzsākts, pamatojoties uz EKL 82. pantu, *Alrosa* ir pielīdzināma attiecīgajam uzņēmumam, Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

179. *Alrosa* iebilst, ka apstrīdētā lēmuma praktiskā iedarbība ir pielīdzināma tai adre-

111 — Pārsūdzētā sprieduma 187. punkts.

sētam lēmumam par līguma vai darbības aizliegumu atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 7. pantam. Tai kļūst neiespējami nākotnē veikt darījumus ar *De Beers*.

180. Šajā sakarā jāpiebilst, ka apstrīdētā lēmuma rezolutīvā daļa ir adresēta tikai *De Beers* un atzīst par saistošām *De Beers* brīvprātīgo atteikšanos veikt pirkumus no *Alrosa*. *Alrosa* minētā ietekme uz tirdzniecības attiecībām nākotnē katrā ziņā *netieši* izriet no apstrīdētā lēmuma. Šāda lēmumu par saistībām *paplašināta iedarbība* ir raksturīga nevis attiecīgiem uzņēmumiem (lietas dalībniekiem), bet gan ieinteresētām trešām personām.

181. Pretēji *Alrosa* viedoklim šo uzņēmumu nevar uzskatīt par attiecīgo uzņēmumu saistībā ar EKL 82. pantu arī tādēļ, ka Komisija pirms tam ir noraidījusi *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības. Proti, kopīgās saistības tika noraidītas nevis šeit aplūkojamā procesā, kas uzsākts, pamatojoties uz EKL 82. pantu, bet gan paralēli uzsāktajā procesā, pamatojoties uz EKL 81. pantu. Tādējādi kopīgo saistību noraidīšana nav strīdīgā lēmuma priekšmets, kas pieņemts procesā, kas uzsākts, pamatojoties uz EKL 82. pantu, gluži pretēji, kopīgās saistības bija tikai viens no aspektiem, kas Komisijai bija jāņem vērā, pārbaudot to samērīgumu, ņemot vērā *Alrosa* kā ieinteresētās trešās personas intereses.

182. No iepriekš minētā izriet, ka, pielīdzinot *Alrosa* attiecīgajam uzņēmumam, Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Tā izpaužas arī tālākajos Pirmās instances tiesas apsvērumos pārsūdzētajā spriedumā līdz pat apstrīdētā lēmuma atcelšanai [112]. Uz šo kļūdu it īpaši balstās Pirmās instances tiesas pieņēmums, ka Komisijai bija jānodrošina *Alrosa* pieeja lietas materiāliem [113]. Tiesības piekļūt lietas materiāliem ir vienīgi administratīvā procesa pusēm (Regulas Nr. 1/2003 27. panta 2. punkta otrais teikums) un tās ir īstenojamas tikai pēc paziņojuma par iebildumiem saņemšanas (Regulas Nr. 1/2003 15. panta 1. punkta otrais teikums). Tā kā *Alrosa* nebija lietas dalībniece administratīvajā procesā, kas uzsākts, pamatojoties uz EKL 82. pantu, bet gan bija tikai viena no lietas dalībniecēm administratīvajā procesā, kas tika vienlaikus uzsākts, pamatojoties uz EKL 81. pantu, tai pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas nebija tiesību piekļūt lietas materiāliem.

183. Ņemot vērā iepriekš minēto, otrā apelācijas pamata trešā daļa ir pamatota un tā pamato pārsūdzētā sprieduma atcelšanu.

112 — Pārsūdzētā sprieduma 197.–203. punkts.
113 — Pārsūdzētā sprieduma 197. punkts.

C — *Starpsecinājumi*

184. Kaut arī daži no Komisijas izvirzītajiem iebildumiem nav pamatoti, kopumā jāsecina, ka tās apelācijas sūdzība ir apmierināma un tas nozīmē pārsūdzētā sprieduma atcelšanu kopumā.

VI — *Alrosa* prasības pirmajā instancē vērtējums

185. Saskaņā ar Tiesas Statūtu 61. panta pirmo daļu Tiesa var pati taisīt galīgo spriedumu attiecīgajā lietā, ja to ļauj tiesvedības stadija.

186. Tā tas ir izskatāmajā lietā. Pirmās instances tiesa jau ir aplūkojusi visus faktus un juridiskos jautājumus, kam ir nozīme, izlemjot *Alrosa* prasību, un lietas dalībniekiem bija dota iespēja šajā sakarā iesniegt savus apsvērumus. Līdz ar to lieta nav jānodod atpakaļ izskatīšanai Pirmās instances tiesā, gluži pretēji, Tiesa pati var lemt par *Alrosa* prasību atcelt apstrīdēto lēmumu.

A — *Apstrīdētā lēmuma formālā likumība (pirmais prasības pamats)*

187. Ar pirmo prasības pamatu, kas tika izvirzīts pirmajā instancē, *Alrosa* apgalvo, ka ir pārkāptas tās tiesības tikt uzklausītai.

1) *Alrosa* tiesības tikt uzklausītai

188. Šķiet, ka Komisija savā iebildumu rakstā pirmajā instancē ir izteikusi šaubas par to, vai *Alrosa* izskatāmajā lietā vispār ir tiesības tikt uzklausītai.

189. Šādam viedoklim nav nekāda tiesiska pamatojuma.

190. Lai gan, kā jau iepriekš minēts [114], *Alrosa* nav lietas dalībniece ("attiecīgais uzņēmums") šeit aplūkojamā procesā, kas uzsākts, pamatojoties uz EKL 82. pantu, tomēr nav šaubu par to, ka *Alrosa* bija pamatoti ieinteresēta procesa iznākumā. Šī interese izriet no apstākļa, ka *Alrosa* ir tāda uzņēmuma paredzētā līgumpartnere, kas tiek uzskatīts par dominējošu tirgū. Komisijai uz tās pieprasījuma pamata jāuzklausa šāda līgumpartnere, pirms tiek pieņemts lēmums par saistībām, ar kuru kļūst saistoša jebkādu piegādes darījumu pārtraukšana starp tirgū dominējošu uzņēmumu un šo līgumpartneri.

192. Tomēr ir skaidrs arī tas, ka *Alrosa* kā ieinteresētai trešai personai ir šaurākas tiesības nekā "attiecīgam uzņēmumam" vai pusei Regulas Nr. 1/2003 9. panta 1. punkta un 27. panta 1. un 2. punkta izpratnē. *Alrosa* it īpaši nebija tiesību saņemt paziņojumu par iebildumiem vai līdzīgu dokumentu, kā arī tai nebija tiesību piekļūt lietas materiāliem (skat. Regulas Nr. 1/2003 27. panta 2. punktu, kā arī Regulas Nr. 773/2004 10. panta 1. un 2. punktu un 15. panta 1. punktu).

2) *Alrosa* tiesību tikt uzklausītai priekšmets

191. Tostarp izskatāmās lietas mērķiem var palikt nenoskaidrots, vai *Alrosa* kā ieinteresēta trešā persona Regulas Nr. 1/2003 27. panta 3. punkta otrā teikuma izpratnē bija jāuzklausa [115]. Tas tādēļ, ka judikatūrā ir precizēts, ka tiesības tikt uzklausītam, kas ir noteiktas pamattiesībās, ir jānodrošina, pat ja nepastāv nekāds procesuālais regulējums [116]. Tā kā lēmums par saistībām bija individuāls pasākums, kas nelabvēlīgi ietekmēja *Alrosa*, tā katrā ziņā uz pieprasījuma pamata bija jāuzklausa. Par to liecina arī likumdevēja vērtējums, kas izpaužas Regulas Nr. 1/2003 27. panta 4. punktā.

193. Lietas dalībniekiem galvenās domstarpības ir jautājumā par to, uz ko attiecas *Alrosa* tiesības tikt uzklausītai.

194. *Alrosa* pieprasa sniegt informāciju par tās un *De Beers* kopīgi piedāvāto saistību noraidīšanas iemesliem un vēlas šajā sakarā iesniegt savus apsvērumus.

195. Tomēr *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības tika piedāvātas nevis procesā, kas uzsākts, pamatojoties uz EKL 82. pantu, bet gan

114 — Skat. iepriekš šo secinājumu 174. un 175. punktu.

115 — Regulas Nr. 1/2003 27. panta 3. punkta atrašanās vieta aiz 1. punkta norāda uz to, ka tas ir jāpiemēro tikai saistībā ar lēmumu pieņemšanu, kas paredzēta 7., 8., 23. pantā un 24. panta 2. punktā.

116 — Šajā ziņā skat. iepriekš 106. zemsvītras piezīmē minētos spriedumus.

procesā, kas paralēli tika uzsākts, pamatojoties uz EKL 81. pantu. Tādējādi tās nav apstrīdētā lēmuma priekšmets; tās šajā lēmumā netiek arī noraidītas, bet gan Komisija tās tikai aplūko, lai sniegtu lietas vērtējumu no konkurences tiesību viedokļa. Apstrīdētā lēmuma priekšmets ir tikai *De Beers* individuālās saistības, kuras Komisija atzīst par saistošām.

196. Tādējādi *Alrosa* bija jāuzklausa tikai par *De Beers* individuālām saistībām, kā arī par Komisijas nodomu atzīt tās par saistošām. No šīm individuālām saistībām galu galā izrietēja arī apgalvotā nelabvēlīgā ietekme uz *Alrosa*: jebkādu tirdzniecības attiecību izbeigšana ar *De Beers SA*istībā ar neapstrādātiem dimantiem.

197. Tomēr tas viss nekādā gadījumā nenozīmē, ka attiecībā uz *Alrosa* uzklausīšanu pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas *De Beers* un *Alrosa* kopīgām saistībām nebūtu nekādas nozīmes.

198. Proti, lai ieinteresētām trešām personām dotu iespēju iesniegt lietderīgus apsvērumus, Komisijai tās, vismaz īsumā, ir jāinformē par lēmuma saturu, ko tā paredz pieņemt. Tas attiecas ne tikai uz informāciju par saistību galveno būtību, kuras paredzēts atzīt par saistošām, bet arī uz informāciju par svarīgākajiem iemesliem, kas Komisijai liek pieņemt šīs saistības.

199. No iepriekš minētā izriet, ka izskatāmajā lietā Komisijai bija jāinformē *Alrosa* par *De Beers* individuālo saistību galveno būtību, kas slēpās pakāpeniskā neapstrādāto dimantu iepirkšanas no *Alrosa* samazināšanā, kā arī pilnīgā šādu iepirkumu izbeigšanā no 2009. gada, un turklāt jāizskaidro *Alrosa* svarīgākie iemesli, kādēļ tā paredz atzīt šīs individuālās saistības par saistošām.

200. Ir acīmredzams, ka Komisijai šajā sakarā bija arī jāpaskaidro, ka pirms tam saņemtās *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības nebija pietiekamas, lai novērstu tās konstatētās konkurences problēmas. Jo tikai šādā veidā *Alrosa* varēja tikt dota iespēja lietderīgi paust savu viedokli par paredzētā lēmuma samērīgumu, ņemot vērā tās komerciālās intereses. No šāda viedokļa *Alrosa* ir taisnība, kad tā norāda, ka apstrīdētais lēmums ir cieši saistīts ar pirms tam Komisijas īstenoto kopīgo saistību noraidīšanu.

201. Ņemot vērā iepriekš minēto, turpmākā gaitā ir jāizvērtē, vai Komisija ir ņēmusi vērā *Alrosa* tiesības tikt uzklausītai.

3) *Alrosa* tiesību tikt uzklausītai nepārkāpšana

202. *Alrosa* apgalvo, ka Komisija to nav informējusi par lietas apstākļu izmainīto vērtējumu, uz kuru tā galu galā apstrīdētajā lēmumā ir balstījusi kopīgo saistību noraidījumu un *De Beers* individuālo saistību atzīšanu. *Alrosa* nav tikusi dota iespēja iesniegt lietderīgus apsvērumus par šo Komisijas izmainīto lietas apstākļu vērtējumu.

203. Tomēr, kā izriet no Pirmās instances tiesas izdarītā faktu vērtējuma [117], Komisija jau 2005. gada 27. oktobra sanāksmē informēja *Alrosa* un *De Beers* par konsultācijas ar tirgus dalībniekiem rezultātiem. Komisija vienlaikus aicināja abus uzņēmumus līdz 2005. gada novembra beigām piedāvāt jaunas kopīgās saistības, kuru mērķis būtu pilnībā izbeigt to tirdzniecības attiecības no 2009. gada.

204. Šādā veidā *Alrosa* jau tika informēta par to, ka Komisija *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības vairs neuzskata par pietiekamām, lai novērstu tās konstatētās konkurences problēmas. Turklāt kopš šīs sanāksmes *Alrosa* bija zināms, ka Komisija (vairs) neuzskata par pieņemamu *Alrosa* un *De Beers* tirdzniecības attiecību turpināšanu, kāda tā bija paredzēta paziņotajā līgumā un arī kopīgajās saistībās, un bija ar mieru atzīt tikai saistības abu uzņēmumu tirdzniecības attiecību pilnīgas pārtraukšanas izpratnē.

205. Ja ņem vērā, ka *Alrosa* kā lietas dalībniecei procesā, kas tika paralēli uzsākts, pamatojoties uz EKL 81. pantu, bija labi zināmi tirgus apstākļi un procesa priekšvēsture, tad jau šādi Komisijas mutvārdu paskaidrojumi varēja būt pietiekami, lai *Alrosa* ļautu iesniegt lietderīgus apsvērumus, kuros tā, no vienas puses, varēja raksturot savas komerciālās intereses un, no otras puses, tās tirdzniecības attiecību ar *De Beers* pilnīgas pārtraukšanas, pēc *Alrosa* domām, iztrūkstošo samērīgumu. *Alrosa* kā ieinteresētai trešai personai tā kā tā nebija tiesību saņemt rakstisku informāciju, it īpaši jau dokumentu, kas pēc sava apmēra būtu pielīdzināms paziņojumam par iebildumiem.

206. Tātad kopš 2005. gada 27. oktobra sanāksmes *Alrosa* bija iespējams efektīvi paust

117 — Pārsūdzētā sprieduma 21. punkts; skat. arī šo secinājumu 27. punktu.

savu viedokli par tirdzniecības attiecību ar *De Beers* pilnīgu pārtraukšanu.

207. Šo iespēju *Alrosa* arī izmantoja. No lietas materiāliem izriet, ka 2005. gada 6. decembra vēstulē uzņēmums savus apsvērumus ir izskaidrojis Komisijas loceklim, kurš ir atbildīgs par konkurences jautājumiem [118]. Turklāt 2006. gada 6. februāra vēstulē *Alrosa* sniedza savus komentārus par *De Beers* individuālajām saistībām un par trešo personu, ar kurām konsultējās Komisija, apsvērumiem [119].

208. *Alrosa* kā ieinteresētā trešā persona nevarēja pretendēt uz kaut ko vairāk kā šo iespēju iesniegt savus apsvērumus.

209. Līdz ar to *Alrosa* iebildums par tās tiesību tikt uzklausītai pārkāpumu ir jānoraida kā nepamatots.

210. Tikai pilnīgas skaidrības labad vēl jāpiebilst, ka ieinteresēto trešo personu tiesības tikt uzklausītām nenozīmē sava veida tiesības pirms lēmuma pieņemšanas piedāvāt Komisijai jaunas saistības. Tikai attiecīgie uzņēmumi Regulas Nr. 1/2003 9. panta 1. punkta izpratnē var juridiski korekti piedāvāt uzņemties saistības [120]. Tādēļ fakts, ka, piemēram, laika trūkuma dēļ *Alrosa* nebija iespējams "piedāvāt jaunas kopīgās saistības ar *De Beers*" [121], *a priori* nevar nozīmēt, ka ir pieļauts tiesību tikt uzklausītam pārkāpums. To pārsūdzētā sprieduma 201. punktā neņem vērā Pirmās instances tiesa un to neņem vērā arī *Alrosa*, pievienojoties tai šajā jautājumā.

B — *Apstrīdētā lēmuma likumība pēc būtības (otrais un trešais prasības pamats)*

211. Apstrīdētā lēmuma likumība pēc būtības ir divu nākamo prasības pamatu priekšmets, kurus izvirzot pirmajā instancē, *Alrosa* apgalvo, ka ir pārkāpts EKL 82. pants, Regulas Nr. 1/2003 9. pants, kā arī līgumu slēgšanas brīvība un samērīguma princips.

118 — Šo vēstuli *Alrosa* pati iesniedza Pirmās instances tiesai kā sava prasības pieteikuma 14. pielikumu.

119 — Pārsūdzētā sprieduma 24. punkts; skat. arī šo secinājumu 30. punktu.

120 — Šajā ziņā skat. uzreiz arī šo secinājumu 214.–216. punktu.

121 — Pārsūdzētā sprieduma 201. punkts.

1) Par Regulas Nr. 1/2003 9. panta pārkāpumu (otrais prasības pamats)

212. Ar otro prasības pamatu, kas tika izvirzīts pirmajā instancē, *Alrosa* apgalvo, ka Regulas Nr. 1/2003 9. pants nav atbilstīgs apstrīdētā lēmuma juridiskais pamats. Šajā sakarā *Alrosa* pamatojas uz sašaurinātu attiecīgās tiesību normas interpretāciju. Pirmkārt, *Alrosa* uzskata, ka Komisija drīkstēja atzīt tikai *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības. Otrkārt, lēmums par saistībām bija jāierobežo laikā.

213. Ne viens, ne otrs arguments nav pamatoti.

a) Par tiesībām piedāvāt saistības atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 9. pantam

214. Saistības Regulas Nr. 1/2003 9. panta izpratnē var piedāvāt uzņemties tikai "attiecīgie uzņēmumi". Kā jau iepriekš minēts [122], tādi uzņēmumi ir tikai attiecīgās tiesību pārkāpuma procedūras puses. Līdz ar to tādā procesā kā izskatāmajā lietā, kas uzsākts, pamatojoties uz EKL 82. pantu, par attiecīgo uzņēmumu var būt tikai iespējamais tirgū dominējošais uzņēmums [123]. Tikai šis uzņēmums var juridiski korekti piedāvāt uzņemties saistības.

215. No iepriekš minētā izriet, ka procesā, kas uzsākts, pamatojoties uz EKL 82. pantu, Komisija drīkstēja akceptēt arī iespējamā tirgū dominējošā uzņēmuma *De Beers* individuālās saistības un saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 9. panta 1. punktu atzīt tās par saistošām [124]. Komisijai nekādā gadījumā nebija ierobežojums akceptēt tikai *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības. Gluži pretēji, kopīgās saistības vispār varēja piedāvāt uzņemties tikai procesā, kas paralēli tika uzsākts, pamatojoties uz EKL 81. pantu.

216. Protams, būtu loģiski, ja Komisija procesā, kas paralēli tika uzsākts, pamatojoties uz EKL 81. pantu, kopā ar abiem uzņēmumiem — *De Beers* un *Alrosa* — turpinātu censties rast risinājumu tās konstatētajai konkurences problēmai. Tomēr galu galā tas, vai priekšroka bija dodama šim risinājumam vai individuālām saistībām procesā, kas tika uzsākts, pamatojoties uz EKL 82. pantu, nav tiesību jautājums, bet gan jautājums par

122 — Skat. iepriekš šo secinājumu 174. un 175. punktu.

123 — Arī vairāki uzņēmumi kopā var ieņemt dominējošu stāvokli tirgū (tā dēvētais kolektīvais dominējošais stāvoklis).

124 — Šādā izpratnē skat. arī pārsūdzētā sprieduma 89. un 90. punktu.

piemērotību, kuru vērtēt neietilpst Kopienu tiesas kompetencē.

b) Par lēmuma par saistībām darbības ilguma ierobežošanu

217. Kas attiecas uz lēmuma par saistībām darbības ilgumu, tad saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 9. panta 1. punktu Komisijai tas nav jāierobežo. Atšķirībā no Komisijas priekšlikuma [125] Regulai Nr. 1/2003, tās 9. panta 1. punktā nav paredzēts, ka lēmums obligāti jāpieņem uz noteiktu laiku [126].

218. Ja īsā vai vidējā termiņā nav paredzams, ka tāds uzņēmums kā *De Beers* varētu zaudēt savu dominējošo stāvokli tirgū, tad lēmuma par saistībām ierobežošanai laikā arī nebūtu jēgas.

219. Tomēr arī lēmuma par saistībām, kas pieņemts uz nenoteiktu laiku, gadījumā attiecīgie uzņēmumi un trešās personas nav neaizsargāti. Proti, saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 9. panta 2. punkta a) apakšpunktu, ja ir būtiskas izmaiņas faktos, lietas izskatīšana var tikt atsākta. Piemēram, ja tirgus apstākļi laika gaitā izmainītos tiktāl, ka kādreiz dominējošais uzņēmums zaudētu savas līderpozīcijas tirgū, būtu jāuzskata, ka ir notikušas būtiskas izmaiņas.

220. Atbilstoši labas pārvaldības principam [127] Komisijai nekavējoties jāpārbauda pamatota norāde uz būtiskām faktiskās situācijas izmaiņām un jālemj par procesa atsākšanu.

c) Starpsecinājumi

221. Ņemot vērā, ka līdz ar to *Alrosa* norādītā Regulas Nr. 1/2003 9. panta ierobežotā interpretācija nav atbilstoša, otrais prasības pamats, kas tika izvirzīts pirmajā instancē, nav pamatots.

125 — Priekšlikums Padomes Regulai par EK līguma 81. un 82. pantā nostiprināto konkurences noteikumu īstenošanu un par Regulas (EEK) Nr. 1017/68, (EEK) Nr. 2988/74, (EEK) Nr. 4056/86 un (EEK) Nr. 3975/87 grozīšanu ("EK līguma 81. un 82. panta īstenošanas regula"), ko Komisija iesniedza 2000. gada 27. septembrī (COM(2000) 582, galīgā redakcija) un kas ir publicēts OV C 365E, 284. lpp.); skat. it īpaši šī priekšlikuma 9. panta 1. punkta otro teikumu.

126 — Skat. arī pārsūdzētā sprieduma 91. punktu.

127 — Tiesības uz labu pārvaldību ir iekļautas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. pantā, uz ko atsaucas Regulas Nr. 1/2003 preambulas trīsdesmit septītais apsvērums.

2) Par EKL 82. panta, Regulas Nr. 1/2003 9. panta un līgumu slēgšanas brīvības un samērīguma principa pārkāpumu (trešais prasības pamats)

222. Ar trešo prasības pamatu, kas tika izvirzīts pirmajā instancē, *Alrosa* apgalvo, ka "absolūtais un potenciāli laikā neierobežotais aizliegums *De Beers* tieši vai netieši iegādāties no *Alrosa* neapstrādātus dimantus", kas ir pamatā apstrīdētajam lēmumam, ir pretrunā EKL 82. pantam un Regulas Nr. 1/2003 9. pantam, lasot tos kopsakarā ar līgumu slēgšanas brīvības un samērīguma pamatprincipiem.

223. Šo prasības pamatu ir ieteicams vērtēt, pirmkārt, no līgumu slēgšanas brīvības viedokļa un, otrkārt, no samērīguma aspekta.

a) Par līgumu slēgšanas brīvību (trešā prasības pamata pirmā daļa)

224. *Alrosa* apgalvo, ka apstrīdēto lēmumu nevar balstīt uz EKL 82. pantu un Regulas Nr. 1/2003 9. pantu, jo tas ir pretrunā līgumu slēgšanas brīvībai. Komisija *de facto* ir izdevusi rīkojumu boikotēt *Alrosa*.

225. Līgumu slēgšanas brīvība ir viens no vispārējiem Kopienu tiesību principiem. Tā ir personu rīcības brīvības izpausme. Ar pamattiesībās aizsargāto darījumdarbības brīvību [128] tā arī ir nedalāmi saistīta [129]. Kopienā, kur darbojas princips, kas paredz atvērta tirgus ekonomiku, kurā pastāv brīva konkurence [130], ir obligāti jānodrošina līgumu slēgšanas brīvība. Arī Tiesas judikatūrā atzīts, ka tirgus dalībniekiem ir tiesības uz līgumu slēgšanas brīvību [131].

226. Pieņemot lēmumus konkurences tiesību jomā, Komisijai ir jāievēro līgumu slēgšanas brīvība vai attiecīgi darījumdarbības brīvība [132].

128 — Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 16. pants.

129 — Ģenerāladvokāts Džeikobss [*Jacobs*] 1998. gada 28. maija secinājumos lietā C-7/97 *Bronner* (1998. gada 26. novembra spriedums, *Recueil*, I-7791. lpp., 56. punkts) to ir raksturojis šādi: "Tiesības izvēlēties tirdzniecības partneri un brīvi rīkoties ar īpašumu skaidri atbilst vispāratzītiem dalībvalstu tiesību sistēmu principiem, kam dažos gadījumos ir konstitucionāls raksturs. Šo tiesību ierobežošana ir rūpīgi jāpamato." [Neoficiāls tulkojums]

130 — EKL 4. panta pirmā daļa un EKL 98. pants; šajā ziņā skat. arī 2003. gada 9. septembra spriedumu lietā C-198/01 *CIF* (*Recueil*, I-8055. lpp., 47. punkts).

131 — 2009. gada 28. aprīļa spriedums lietā C-518/06 Komisija/Itālija (Krājums, I-3491. lpp., 66. punkts); skat. turklāt arī 1999. gada 21. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-215/96 un C-216/96 *Bagnasco* u.c. (*Recueil*, I-135. lpp., 45. un 46. punkts) un 2007. gada 18. jūlija spriedumu lietā C-277/05 *Société thermale d'Eugénie-les-Bains* (Krājums, I-6415. lpp., 21. punkts).

132 — Šādā nozīmē skat. Pirmās instances tiesas 1992. gada 18. septembra spriedumu lietā T-24/90 *Automec*/Komisija (*Recueil*, II-2223. lpp., 51.–53. punkts) un — attiecībā uz darījumdarbības brīvību — Pirmās instances tiesas 2000. gada 26. oktobra spriedumu lietā T-41/96 *Bayer*/Komisija (*Recueil*, II-3383. lpp., 180. punkts).

227. Tomēr līgumu slēgšanas brīvība nozīmē ne tikai brīvību slēgt līgumus (pozitīvā līgumu slēgšanas brīvība), bet arī brīvību neslēgt līgumus (negatīvā līgumu slēgšanas brīvība).

228. Piedāvājot Komisijai savas individuālās saistības, *De Beers* ir izmantojusi negatīvo līgumu slēgšanas brīvību. Uzņēmums *brīvprātīgi* atteicās nākotnē slēgt līgumus ar *Alrosa*.

229. Šī atteikuma brīvprātīgo raksturu negroza arī apstāklis, ka *De Beers* ir piedāvājusi uzņemties saistības konkurences tiesību pārkāpuma procedūras laikā ar mērķi izvairīties no lēmuma par līguma vai darbības aizliegumu pieņemšanas, tostarp no lēmumā ietvertā atzinuma par tās dominējošo stāvokli tirgū. Tas, ka Komisija paziņo par konkurences tiesību pārkāpuma procedūras ierosināšanu vai turpināšanu līdz pat lēmuma par līguma vai darbības aizliegumu pieņemšanai un iespējamam naudas sodam, nav vis negodīgs, bet gan pilnīgi likumīgs līdzeklis, ar ko Komisija īsteno likumīgu mērķi efektīvi nodrošināt, ka netiek traucēta konkurence [133].

230. Alrosa gan šādā veidā ir zaudējusi vēlamo līgumpartneri nākotnē. Tomēr tas pieder pie riska, ar ko *Alrosa* kā jebkuram citam tirgus dalībniekam jārēķinās atvērta tirgus ekonomikas apstākļos. Tā nav *Alrosa* līgumu slēgšanas brīvības ierobežošana [134].

231. Arī atzīstot par saistošām *De Beers* individuālās saistības un līdz ar to atteikšanos no līgumattiecībām ar *Alrosa* nākotnē, Komisija nav pārkāpusi līgumu slēgšanas brīvību. Gluži pretēji, ar apstrīdēto lēmumu tā tikai ir precizējusi līgumu slēgšanas brīvības robežas, kādas tās attiecībā uz visiem tirgus dalībniekiem izriet no tieši piemērojamiem EK līguma un EEZ līguma noteikumiem par konkurenci. Proti, uzņēmumu (pozitīvā) līgumu slēgšanas brīvība beidzas brīdī, kad tiek slēgts līgums, kura mērķis ir nesaderīgs ar konkurenci vai kuram ir pret konkurenci vērsta iedarbība EKL 81. panta (EEZ līguma 53. pants) izpratnē, vai kad uzņēmums ar līguma palīdzību ļaunprātīgi izmanto savu dominējošo stāvokli

133 — Tādā pašā nozīmē skat. manus secinājumus iepriekš 23. zemsvītras piezīmē minētajā lietā *Cementbouw*, 71. punkts.

134 — Izskatāmajā lietā nekas neliecina par nepieciešamību uzņemties saistības, atbilstoši kurām *De Beers* arī turpmāk noteiktā daudzumā būtu jāiepērk neapstrādātie dimanti no *Alrosa*. Tikai pilnīgas skaidrības labad gribu norādīt, ka Tiesā tiesas sēdē ar lietas dalībniekiem tika apspriesta tā saucamā "Essential-facilities-Doktrīn", ņemot vērā *De Beers* izplatīšanas tīklu. Tomēr, kā atzīst pati *Alrosa*, šādu izplatīšanas tīklu nevar uzskatīt par pastāvēšanai tik svarīgu, it kā tā būtu būtiska struktūra (*essential facility*), kurai *De Beers* nenoliedzami būtu jānodrošina piekļuve pārējiem tirgus dalībniekiem. Pat ja *Alrosa* būtu nerentabli izveidot pašai savu izplatīšanas sistēmu, atbilstoši Tiesas judikatūrai tas neuzliek *De Beers* pienākumu uzņemties saistības (1998. gada 26. novembra spriedums lietā C-7/97 *Bronner*, *Recueil*, I-7791. lpp., 41.–46. punkts, it īpaši 45. punkts; par "Essential-facilities-Doktrīn" skat. turklāt arī iepriekš 23. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu, sauktu "Magill", 49.–57. punkts, un 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-418/01 *IMS Health*, *Recueil*, I-5039. lpp.).

tirgū EKL 82. panta (EEZ līguma 54. pants) izpratnē.

232. *Alrosa* iebilst, ka, pieņemot lēmumu, Komisija nepavisam nav vērsusies pret ļaunprātīgu, bet gan pret acīmredzami likumīgu rīcību. Preces pirkšana vai pārdošana, ko īsteno arī tirgū dominējošs uzņēmums, pati par sevi nevar būt ļaunprātīga, ja vien darījums nav balstīts uz negodīgiem nosacījumiem. Savas tēzes pamatojumam *Alrosa* citē judikatūru, it īpaši spriedumu lietā *Langnese-Iglo*/Komisija [135], atbilstoši kuram nedrīkst principā un uz nenoteiktu laiku aizliegt slēgt ekskluzīva iepirkuma līgumus.

233. Tomēr šāda argumentācija nav pietiekama. *Alrosa* neievēro to, ka *De Beers* ir ne tikai pircējs neapstrādāto dimantu tirgū, bet arī pasaulē lielākais ražotājs tajā pašā tirgū. Tātad piegādes attiecībām starp *Alrosa* un *De Beers*, ko paredzēja paziņotais līgums, būtu bijis nevis vertikāls, bet gan horizontāls raksturs, t.i., tas būtu bijis līgums starp konkurentiem. Tā ir būtiska atšķirība no lietas *Langnese-Iglo*, kurā runa bija par vertikāliem ekskluzīva iepirkuma līgumiem [136].

234. Kā jau iepriekš minēts, principā tā nav normāla konkurencei atbilstoša rīcība, ja kāds uzņēmums regulāri uzpērk sava lielākā konkurenta produkciju, vai katrā ziņā ievērojamu šīs produkcijas daļu, it īpaši, ja pircējam ir dominējošs stāvoklis tirgū [137]. To tiesas sēdē Tiesā atzina arī *Alrosa*, atbildot uz tai uzdotu jautājumu.

235. Turklāt izskatāmajā lietā jāņem vērā no pagātnes zināmā *De Beers* kā "tirgus noteicēja" loma un tās centieni kontrolēt ražošanu dimantu tirgū [138]. Ņemot vērā šos apstākļus, Komisija nekādā ziņā nerīkojās nesaprātīgi, uzskatot, ka piegādes attiecību starp *Alrosa* un *De Beers* turpināšanās dēļ *De Beers* var ļaunprātīgi izmantot savu dominējošo stāvokli tirgū. Lai novērstu šos draudus konkurencei, Komisija drīkstēja atzīt par saistošām

135 — *Alrosa* it īpaši atsaucas uz Pirmās instances tiesas 1995. gada 8. jūnija spriedumu lietā T-7/93 *Langnese-Iglo*/Komisija (*Recueil*, II-1533. lpp., 206. un 207. punkts), ko apstiprina Tiesas 1998. gada 1. oktobra spriedums lietā C-279/95 P *Langnese-Iglo*/Komisija (*Recueil*, I-5609. lpp., 74. punkts).

136 — Iepriekš 135. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā T-7/93 *Langnese-Iglo*/Komisija, 4. un 5. punkts.

137 — Skat. iepriekš šo secinājumu 119.–122. punktu.

138 — Apstrīdētā lēmuma 25., 26., 28. un 30. apsvērums, kā arī tiesvedībā pirmajā instancē iesniegtā Komisijas iebildumu raksta 64. un 65. punkts; skat. arī pārsūdzētā sprieduma 83. punktu.

De Beers individuālās saistības, kas paredzēja pilnībā izbeigt šīs piegādes attiecības.

236. Turklāt *Alrosa* sūdzas par to, ka tai tiek liegts piekļūt lielākajam pircējam tirgū. *Alrosa* uzskata, ka Komisijai bija jāatļauj ar *De Beers* veikt vismaz *ad hoc* pārdošanas darījumus, piemēram, pārdodot [preci] izsolē par lielāko piedāvāto summu. To, ka neviens no šiem argumentiem nav pamatots, esmu norādījusi jau iepriekš [139].

237. *Alrosa* vēl izsaka bažas, ka, zaudējot *De Beers* kā pircēju, tā vairs nevarēs būt droša, ka neapstrādātos dimantus būs iespējams pārdot par ekonomiski izdevīgām cenām. Pieaugs atlikušo pircēju iespēja kaulēties, tādēļ preci varēs pārdot tikai par zemākām cenām, kas nozīmē *Alrosa* nelabvēlīgu konkurences izkropļošanu.

238. Tomēr atvērta tirgus ekonomikas apstākļos katram tirgus dalībniekam pašam jāuzņemas risks par savas produkcijas noietu. Ja, izdabājot kādam konkrētam uzņēmumam, gribētu saglabāt no EKL 82. panta viedokļa šaubīgas piegādes attiecības, tad konkurenti tiktu aizsargāti no konkurences un iesaistīto uzņēmumu interesēm tiktu piešķirta priekšrocība pār publiskām interesēm nodrošināt neizkropļotu konkurenci (EKL 3. panta 1. punkta g) apakšpunkts). Tomēr Eiropas konkurences tiesību mērķim jābūt vērstam nevis uz konkurentu, bet gan konkurences aizsardzību, jo no tā netieši gūst labumu arī patērētāji un vispārējā sabiedrība [140].

239. Tas apstāklis, ka atšķirībā no iepriekš pierastā tagad *Alrosa* ar atlikušajiem pircējiem neapstrādāto dimantu tirgū ir intensīvāk jāuzsāk sarunas par cenām, neliecina vis par samazinātu, bet gan, gluži pretēji, par palielinātu konkurenci. Turklāt, kā Komisija — un šajā ziņā neapstrīdami — norāda, tirgum ir raksturīgs ievērojams skaits salīdzinoši nelielu pircēju, kuru iespēju kaulēties nevajadzētu pārvērtēt.

240. Visbeidzot, *Alrosa* apgalvo, ka apstrīdētais lēmums nelabvēlīgi ietekmēs konkurenci, jo tas nopietni draud samazināt ražošanu, ja *Alrosa* neapstrādātiem dimantiem vairs neatradīs pircējus. Tomēr, kā pamatoti norāda Komisija, ja uzskata, ka lejupējos tirgos pieprasījums pēc dimantiem paliek iepriekšējā līmenī, šāda notikumu attīstība ir maz iespējama. *Alrosa* nav norādījusi, kas varētu liecināt par pieprasījuma mazināšanos šajos lejupējos tirgos.

139 — Skat. šo secinājumu 119.–123. un 128.–130. punktu.

140 — Šajā ziņā skat. manu 2009. gada 19. februāra secinājumu lietā C-8/08 *T-Mobile Netherlands* u.c. (2009. gada 4. jūnija spriedums, Krājums, I-4529. lpp.) 71. punktu.

241. Kopumā jāsecina, ka apstrīdētais lēmums nav pretrunā līgumu slēgšanas brīvībai. Tādējādi trešā prasības pamata pirmā daļa nav pamatota.

245. Vispirms jāatgādina, ka Komisijas lēmuma atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 9. pantam kontekstā, izvērtējot piedāvāto saistību atbilstību un nepieciešamību, ir jāvērtē sarežģīti ekonomiskie nosacījumi. Šajā ziņā Komisijai ir diskrecionārā vara [141].

b) Par samērīgumu (trešā prasības pamata otrā daļa)

246. Izskatāmajā lietā Komisijai diskrecionārās varas ietvaros bija jālemj, vai, pirmkārt, paziņotais līgums deva iemeslu šaubām konkurences jomā un, otrkārt, vai varēja ņemt vērā *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības kā mazāk ierobežojošu pasākumu salīdzinājumā ar *De Beers* individuālām saistībām.

242. *Alrosa* apgalvo, ka apstrīdēto lēmumu nevar balstīt uz EKL 82. pantu un Regulas Nr. 1/2003 9. pantu, jo tas ir pretrunā samērīguma principam.

243. Būtībā *Alrosa* apgalvo, ka divu iemeslu dēļ *De Beers* nav pilnībā jāaizliedz iegādāties no *Alrosa* neapstrādātos dimantus. Pirmkārt, paziņotajā līgumā tā kā tā bija paredzēts, ka *De Beers* varēs iegādāties ne vairāk kā 50 % *Alrosa* saražoto dimantu. Otrkārt, Komisijai *De Beers* un *Alrosa* kopīgo saistību formā bija iesniegts mazāk ierobežojošs alternatīvs risinājums par pilnīgu pārdošanas aizliegumu.

247. Kā jau iepriekš minēts [142], Kopienu tiesa var pārbaudīt šāda Komisijas lēmuma likumību pēc būtības, vai tas ir precīzs un vai nav pieļautas acīmredzamas kļūdas vērtējumā. Šajā sakarā Kopienu tiesai ir jāpārbauda ne tikai izvirzīto pierādījumu materiālā pareizība, uzticamība un savstarpējā sakarība, bet arī jāpārbauda, vai šie elementi veido atbilstošo datu kopumu, kas ir jāņem vērā, lai novērtētu sarežģītu situāciju, un vai tie ir tādi, ar kuriem var pamatot no tiem izdarītos secinājumus.

244. Šie argumenti nevar pamatot apstrīdētā lēmuma atcelšanu.

141 — Skat. iepriekš šo secinājumu 70.–75. punktu.
142 — Skat. iepriekš šo secinājumu 77. punktu.

248. Izskatāmajā lietā domstarpības ir vienīgi par to, vai Komisijas noskaidrotie fakti var pamatot tās izdarītos secinājumus; šajā sakarā runa ir, no vienas puses, par secinājumu, ka paziņotais līgums deva iemeslu šaubām konkurences jomā saistībā ar EKL 82. pantu, un, no otras puses, par secinājumu, ka *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības nebija atbilstīgs alternatīvs risinājums individuālām saistībām, kas tika paziņotas par saistošām.

i) Par konkurences problēmas esamību

249. Vispirms, kas attiecas uz konkurences problēmas esamību, *Alrosa* tikai īsi norāda, ka pagātnē līdzīga apjoma ekskluzīvas piegādes attiecības ar dominējošiem uzņēmumiem tirgū kā paziņotajā līgumā (apmēram 50 % no *Alrosa* kopējā ražošanas apjoma) tika kvalificētas kā konkurences tiesībām atbilstošas.

250. Izskatāmajā lietā nav jāpārbauda, vai šis tuvāk nepierādītais *Alrosa* apgalvojums ir patiess. Katrā ziņā izskatāmo lietu raksturo vairākas īpatnības.

251. Pirmkārt, 50 % *Alrosa* gada dimantu produkcijas, kam bija jākļūst par paziņotā līguma ar *De Beers* priekšmetu, bija pilnībā viss ražošanas apjoms, ko tā toreiz paredzēja eksportēt [143]. Otrkārt, *De Beers* nebija kaut kāds *Alrosa* preces pircējs, bet gan pasaulē vadošais neapstrādāto dimantu ražotājs, tātad *Alrosa* konkurents, kuram turklāt saskaņā ar Komisijas provizorisku vērtējumu bija dominējošs stāvoklis tirgū [144]. Treškārt, saskaņā ar Komisijas secinājumiem vairākas pazīmes liecināja, ka paziņotais līgums ļautu *De Beers* kā tirgus noteicējai kontrolēt ražošanu dimantu tirgū [145].

252. Šādos apstākļos nav apstrīdams Komisijas secinājums, ka paziņotais līgums deva iemeslu šaubām konkurences jomā par tā saderību ar EKL 82. pantu. Komisija pamatoti varēja uzskatīt, ka šis līgums ļaus *De Beers* ļaunprātīgi izmantot savu dominējošo stāvokli tirgū.

143 — Pārsūdzētā sprieduma 13. punkts.

144 — Pārsūdzētā sprieduma 9. un 14. punkts; apstrīdētā lēmuma 23.–27. apsvērums.

145 — Apstrīdētā lēmuma 28. un 30. apsvērums.

ii) Par *De Beers* individuālo saistību atbilstību un nepieciešamību

253. Kas attiecas uz *De Beers* individuālo saistību, kas paziņotas par saistošām un paredz pilnībā izbeigt darījuma attiecības ar *Alrosa*, atbilstību un nepieciešamību, ir jānorāda tālākais.

254. Taisnība, ka Komisijai kā iespējamais mazāk ierobežojošais pasākums bija iesniegtas *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības. Tātad Komisijai bija jāanalizē, vai, lai novērstu tās konstatētās konkurences problēmas, šīs kopīgās saistības bija tikpat piemērotas kā skaidri plašākās *De Beers* individuālās saistības. Komisija, lai veiktu šo izvērtējumu, ir pamatojusies uz konsultāciju ar tirgus dalībniekiem un tās rezultātus, kaut arī maksimāli lakoniskā veidā, ir dokumentējusi apstrīdētajā lēmumā [146].

255. Administratīvajā procesā *Alrosa* gan ir kritizējusi Komisijas izdarītos secinājumus par konsultācijas ar tirgus dalībniekiem rezultātiem [147], tomēr nav izvirzījusi tos savā prasībā Pirmās instances tiesai. Kopienu tiesā *Alrosa* tikai apelācijas stadijā pirmo reizi ir apgalvojusi, ka 21 tirgus dalībnieka iesniegtie apsvērumi nav nozīmīgi [148]. Šāda pieeja ir nepieņemama, jo strīdus priekšmetu apelācijas tiesvedībā nedrīkst papildināt ar jauniem pamatiem, kas nav minēti tiesvedībā pirmajā instancē (Tiesas Reglamenta 42. panta 2. punkts, lasot to kopsakarā ar 118. pantu) [149]. Tādēļ turpinājumā es pievērsīšos Komisijas secinājumiem par konsultācijas ar tirgus dalībniekiem rezultātiem, kurus *Alrosa* nav laikus apstrīdējusi Pirmās instances tiesā.

256. Konsultāciju ar tirgus dalībniekiem ietvaros iesniegtajos ieinteresēto trešo personu apsvērumos ir paustas bažas, ka, turpinoties ilgtermiņa tirdzniecības attiecībām, *De Beers* varētu traucēt *Alrosa* kļūt par neatkarīgu konkurenti [150]. Turklāt lielākā daļa ieinteresēto trešo personu bija pārliecinātas, ka starp *De Beers* un *Alrosa* nav jābūt nekādām tirdzniecības attiecībām [151].

146 — Apstrīdētā lēmuma 41. un 42. apsvērums.

147 — Skat. apstrīdētā lēmuma 41. apsvērumu.

148 — Iebildumu raksta 67. un 77. punkts un *Alrosa* atbildes raksta 17. punkts. *Alrosa* it īpaši kritizē, ka lielākā daļa trešo personu nelabvēlīgo apsvērumu esot balstītas uz vienota parauga atbildes un neizvirzot konkurences problēmas, kas būtu būtiskas izskatāmajā procesā.

149 — 1994. gada 1. jūnija spriedums lietā C-136/92 P Komisija/*Brazzelli Lualdi* u.c. (*Recueil*, I-1981. lpp., 59. punkts), iepriekš 36. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Storck*/ITSB, 45. punkts; iepriekš 59. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *PKK* un *KNK*/Padome, 61. punkts, un iepriekš 64. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *France Télécom*/Komisija, 60. punkts.

150 — Apstrīdētā lēmuma 41. apsvēruma otrais ievilkums.

151 — Apstrīdētā lēmuma 41. apsvēruma trešais ievilkums.

257. Šādos apstākļos Komisijas secinājums, ka *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības, kurām arī turpmāk bija jānodrošina kvantitatīvi ierobežota *Alrosa* [produkcijas] pārdošana *De Beers*, nebija pietiekamas, lai novērstu Komisijas konstatētās konkurences problēmas, nav apstrīdams. Katrā ziņā nebija nepamatoti pieņemt, ka *De Beers* un *Alrosa* kopīgās saistības līdzīgi kā *De Beers* individuālās saistības nav piemērotas, lai novērstu konkurences problēmas saistībā ar EKL 82. pantu.

258. Tātad atšķirībā no lietas *Automec* [152], uz ko *Alrosa* vairākkārt norāda, izskatāmajā lietā neeksistēja vairākas līdzvērtīgas iespējas Komisijas konstatētās konkurences problēmas risināšanai. Tādējādi spriedums lietā *Automec*/Komisija nav attiecināms uz izskatāmo lietu.

259. Līdz ar to kopumā jāsecina, ka arī tas apstāklis, ka Komisija zināja par *De Beers* un *Alrosa* kopīgajām saistībām, nevarēja to kavēt atzīt par saistošām plašākās *De Beers* individuālās saistības.

iii) Par samērīgumu šaurākā izpratnē

260. *Alrosa* vēl arī apgalvo, ka aizliegums veikt jebkādus pārdošanas darījumus ar *De Beers* pārmērīgi ietekmē tās intereses. *Alrosa* pilnībā un uz potenciāli neierobežotu laiku tiek liegta brīvība slēgt līgumus ar tās pašlaik svarīgāko klientu.

261. Attiecīgais arguments dublējas ar otrā prasības pamata pirmo daļu, kas attiecas uz līgumu slēgšanas brīvību. Tas jānoraida šajā sakarā minēto iemeslu dēļ [153].

iv) Par apgalvoto *Alrosa* diskrimināciju

262. Visbeidzot, *Alrosa* apgalvo, ka apstrīdētais lēmums ir patvaļīgs un īsteno nevienlīdzīgu attieksmi pret uzņēmumu salīdzinājumā ar citiem piegādātājiem, kuri turpmāk varēs *De Beers* pārdot neapstrādātos dimantus un tiem nevajadzēs konkurēt ar *Alrosa*.

152 — Iepriekš 132. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Automec*/Komisija, it īpaši 52. punkts.

153 — Skat. iepriekš šo secinājumu 224.–241. punktu.

263. *Alrosa* nav pamatoti raksturojusi, vai pārējie ražotāji vispār vērā ņemamā apjomā pārdod [produkciju] *De Beers*. Šāds pamatojums tomēr bija jānorāda, ņemot vērā faktu, ka pārdošanas darījumus konkurentu starpā nevar tik vienkārši uzskatīt par normālu rīcību tirgū [154].

264. Pat pieņemot šādu pārdošanas darījumu esamību, apstrīdētais lēmums neīsteno nevienlīdzīgu attieksmi pret *Alrosa* salīdzinājumā ar citiem ražotājiem.

265. Proti, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru vienlīdzīgas attieksmes vai nediskriminācijas princips paredz, ka līdzīgas situācijas nevar tikt kvalificētas atšķirīgi un dažādas situācijas savukārt nevar tikt aplūkotas vienādi, ja vien šādai pieejai nav objektīva pamata [155].

266. Izskatāmajā lietā *Alrosa* un pārējie neapstrādāto dimantu ražotāji, kas darbojas pasaules tirgū, nebūt neatrodas līdzīgā situācijā. Saskaņā ar Pirmās instances tiesas atzinumu [156] *Alrosa* dimantu tirgū pasaulē ieņem otro vietu un vēlas slēgt ilgtermiņa piegādes līgumu ar *De Beers*, kas ir pasaulē vadošais uzņēmums šajā tirgū. Salīdzinājumā ar iespējamām piegādes attiecībām starp *De Beers* un citu — būtiski mazāku — neapstrādāto dimantu ražotāju piegādes attiecības starp *De Beers* un *Alrosa* ir vērtējamas atšķirīgi, jau ņemot vērā vietu, kādu šie abi uzņēmumi ieņem tirgū.

267. Turklāt paziņotajam līgumam bija jāturpina ekskluzīvas tirdzniecības attiecības, kas gadu desmitiem pastāvēja starp *Alrosa* un *De Beers* un kuras *De Beers* izmantoja, lai nostiprinātu savu "tirgus noteicēja" lomu un kontrolētu ražošanu pasaules tirgū [157]. Arī šis vēsturiskais konteksts atšķir *Alrosa* situāciju no tās, kādā atrodas pārējie ražotāji tirgū.

268. Tādējādi vispārējais vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas princips nav pārkāpts. Pretēji *Alrosa* apgalvojumam apstrīdētais lēmums nebija arī patvaļīgs, bet gan

154 — Skat. iepriekš šo secinājumu 119.–122. punktu un 234. punktu.

155 — 2006. gada 10. janvāra spriedums lietā C-344/04 *IATA* un *ELFAA* (Krājums, I-403. lpp., 95. punkts), 2007. gada 3. maija spriedums lietā C-303/05 *Advocaten voor de Wereld* (Krājums, I-3633. lpp., 56. punkts) un 2009. gada 7. jūlija spriedums lietā C-558/07 *S.P.C.M.* u.c., 74. punkts.

156 — Pārsūdzētā sprieduma 8. un 9. punkts; skat. arī šo secinājumu 14. un 15. punktu.

157 — Apstrīdētā lēmuma 25., 26., 28. un 30. apsvērums, kā arī Komisijas iebildumu raksta tiesvedībā Pirmās instances tiesā 64. un 65. punkts; skat. arī pārsūdzētā sprieduma 83. punktu.

pamatojās uz objektīviem apsvērumiem, it īpaši uz Komisijas organizētās konsultācijas ar tirgus dalībniekiem rezultātiem.

269. Tikai pilnīgas skaidrības labad gribu piebilst, ka apstrīdēto lēmumu nedrīkst interpretēt kā *De Beers* brīvību veikt iespējamus neapstrādāto dimantu pirkuma darījumus ar citiem ražotājiem, nevis *Alrosa*. Gluži pretēji, pats par sevi saprotams, ka arī *De Beers* piegādes attiecības ar citiem ražotājiem jāvērtē, ņemot vērā attiecīgā individuālā gadījuma apstākļus, par kritēriju izmantojot EKL 81. pantu un 82. pantu, kā arī EEZ līguma 53. un 54. pantu.

v) Starpsecinājums

270. Tādējādi trešā prasības pamata otrā daļa, kas tika izvirzīta Pirmās instances tiesā, nav pamatota kopumā.

C — *Starpsecinājums*

271. Ņemot vērā, ka neviens no prasības pamatiem, kurus *Alrosa* ir izvirzījusi Pirmās instances tiesā, nav atbilstošs, tās prasība atcelt apstrīdēto lēmumu ir jānoraida.

VII — Par tiesāšanās izdevumiem

272. Reglamenta 122. panta 1. punktā ir paredzēts, ka, ja apelācija ir pamatota un Tiesa lietā taisa galīgo spriedumu, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem.

273. Atbilstoši Tiesas Reglamenta 69. panta 2. punktam, lasot to kopsakarā ar 118. pantu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir lūgusi piespriest *Alrosa* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā *Alrosa* spriedums ir nelabvēlīgs abās instancēs, tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus abās instancēs.

VIII — Secinājumi

274. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es ierosinu Tiesai lemt šādi:

1) atcelt Pirmās instances tiesas 2007. gada 11. jūlija spriedumu lietā T-170/06 *Alrosa*/Komisija;

2) noraidīt *Alrosa* prasību Pirmās instances tiesā, ar ko tā lūdz atcelt Komisijas 2006. gada 22. februāra Lēmumu 2006/520/EK;

3) piespriest *Alrosa* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus abās instancēs.